

ΝΕΑ ΖΩΗ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΟΡΓΑΝΟΝ * * * * *

* * * * * ΤΟΥ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΕΤΟΣ Ε' - ΑΡΙΘ. 51.

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1908.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ * *

ΟΙ "ΠΕΤΡΟΧΑΡΗΔΕΣ" ΣΤΟ ΘΕΑΤΡΟΝ

Προσφέροντες σήμερον στοὺς ἀναγνώστας μας ὁλόκληρον τὸ ἔργον τοῦ ἀγαπητοῦ μας συνεργάτου δημοσιεύομεν συγχρόνως καὶ μερικὰς ἀπὸ τὰς κρίσεις ποὺ ἐγράφησαν γι' αὐτὸ, ὅταν ἐπαίχθηκε διὰ πρώτην φορὰν στὸ θέατρον τοῦ Συντάγματος, στὰς Ἀθήνας.

Ὁ κ. Γρ. Ξενοπούλος στὰ «Παναθήναια» τοῦ Ἰουλίου 1908 ἔγραψε μεταξὺ ἄλλων:

Οἱ «Πετροχάρηδες» ἐνθουσίασαν σχεδὸν ἐνθὺς μὲ τὸ ἄνοιγμα τῆς κίτλας. Λόγιτι εἶνε ἀπὸ τὰ δράματα τὰ συνδεδεμένα ἀμεσώτερον μὲ τὴν «λαϊκὴν» ψυχὴν, τὴν ὁποίαν ἐκπροσωπεῖ ἔν «ἀριστοκρατικὸν» λεγόμενον ἀκροατήριον εἰς τὰς Ἀθήνας. Εἶνε, ἂν θέλετε, ἔργον καὶ διὰ τοὺς πολλοὺς καὶ διὰ τοὺς ὀλίγους. Λιὰ τοῦτο οἱ ἡθοποιοὶ τοῦ Συντάγματος ἔκαμαν θαύματα τὴν ἐσπέραν ἐκείνην καὶ ἐφάνησαν κυριολεκτικῶς ἀγνώριστοι. . . .

Οἱ «Πετροχάρηδες» εἶνε μαζὰ τραγωδία μονόπρακτος ὡς αἱ ἀρχαῖαι, μὲ δύο διαλείμματα. Κάθε πρῶξις δηλαδὴ εἶναι ἀμεσος συνέχεια τῆς προηγουμένης. . . .

Ὁ κ. Σ. Χαροῦλης (Παντελῆς Χόρν) κατέσθωσε γὰ μᾶς παρουσάση σκηρὰς ἐξόχον δυνάμειος καὶ τραγικότητος. Λιὰ τοὺς ἀναγνώστας τοῦ «Ἀνεχτίμητον» τοῦ πρώτου τοῦ ἔργου, τοῦτο δὲν ἦτο ἐκπληκτικόν. Ὁ κ. Χαροῦλης ἔχει σπανίαν δραματικὴν φλέβα. Μία μάλιστα σκηρὴ τῶν «Πετροχάρηδων», ἐκείνη ὅπου ὁ γέρον-Πετροχάρης ἀποφασίζει τέλος γὰ κρίνῃ τὸν Μάνθον, καὶ δίδει εἰς τὴν γυναῖκα του τὸ κλειδί μιᾶς ἀποκορυφου καταπακτῆς εἰς τὴν ὁποίαν φυλάσσονται τὰ οἰκογενειακά κειμήλια, — τὰ ἅγια λείψανα, τὰ αἱματωμένα ροῦχα τοῦ γενάρχου, μαζὶ μὲ τὰ ὅποια θὰ ἐγκλεισθῇ τώρα μοιραίως ἕνας ἀνάξιος ἀπόγονος, κλέπτης καὶ αἱμομικτης, — εἶναι μεγάλη σκηρὴ πραγματικῶς. Δίδει μίαν φρικτίαν, τὴν ὁποίαν κάθε δραματικὸς θὰ ἐξήλενε. Ἐν γένει ἡ τραγωδία τοῦ κ. Χαροῦλη εἶνε πορῆ

καὶ σφιγτοδεμένη. Ἡ ἀπλότης τῆς καὶ ἡ λιτότης τῆς, ἡ κλασσικὴ, μεταβάλλεται ὅλη εἰς δύναμιν. Τὰ πρόσωπα, ἀντιγραμμένα ἀπὸ τὴν πραγματικότητα, ἀλλ' ἀπὸ ἐκείνην ποὺ προσπίπτει μόνον εἰς τὰ μάτια τοῦ καλλιτέχρου εἶνε ἔντονα καὶ ζωηρὰ ὡς τύποι. . . .

Εἶπαν οὖν οἱ «Πετροχάρηδες» εἶνε δρᾶμα μὲ θέσιν. Ἰσως. Νομίζω ὅμως ὅτι ἡ εὐμορφία τοῦ ἔργου εἶνε τόση, ὥστε γὰ τὴν ἀντιλαμβάνεται κανεὶς χωρὶς γὰ εἶνε ἀναγκασμένος γὰ τὴν ἐξαγάγῃ μὲ συλλογισμούς. Αὐτοῦ τοῦ εἶδους τὰ ἔργα, τὰ ἀνθύπαρκα ὡς καλλιτεχνήματα, μοῦ εἶνε ἀδιάφορον ἂν ἔχουν θέσιν ἢ ὄχι. Ἰσως οἱ «Πετροχάρηδες» γὰ εἶνε ἀπλῶς μία ἀνωτέρα ἡθογραφία. Ἰσως ὁ συγγραφεὺς γὰ μᾶς δείχνῃ, καὶ χωρὶς γὰ τὸ θέλῃ, τὸν ἐκφυλισμὸν τῶν οἰκογενειῶν αὐτῶν τῆς πολεμικῆς μας ἀριστοκρατίας, τῶν ὁποίων συγγρότητα οἱ βλαστοί, μὲ τὰ ἐνδοξα ἱστορικὰ ὀνόματα, μεταφράζον πολλὴ ἄσχημα τὰ κληρονομικὰ ἔνστικτα τῆς βίας καὶ τῆς ἀνθιρωσίας, τὰ ὅποια ἐπὶ ἄλλας συνθήκας ἀνέδειξαν τοὺς προγόνους. Καὶ ἴσως ἀκόμη γὰ μᾶς δείχνῃ τὴν διαφορὰν τοῦ ἰδανικοῦ ἀπὸ τὴν μίαν γενεὰν εἰς τὴν ἄλλην. Ἀλλὰ τί τὰ θέλετε! Ἐμὲ τὸν ἀπλοῦν αἰσθητικὸν κριτὴν, ἐνδιαφέρει μόνον τὸ ὅτι ὁ κ. Χαροῦλης ἐπὶ τῶν ἀντιθέσεων αὐτῶν τὰς ὁποίας μὲ τόσην εὐστοχίαν ἀνέσθουεν ἀπὸ τὴν κοινοτικὴν εἰκόνα, ἠμπόρεσε γὰ στηρίξῃ τὰς δραματικὰς ἀντιθέσεις τοῦ ἔργου του, καὶ εἰς μίαν σύγκρουσιν ἰδεῶν καὶ αἰσθημάτων, ἀληθινῶν, — ὄχι μόνον ἐλληνικῶν ἀλλ' ἀνθρωπίνων, — γὰ μᾶς δώσῃ τὴν τραγικὴν συγκίνησιν, δηλαδὴ κατὰ ἀνώτερον τρόπον καὶ χρόνῳ. . . .

Ἀργότερα δὲ κάμνων τὸν ἀπολογισμὸν τῆς θεωρητικῆς θεατρικῆς περιόδου θέτει εἰς τὴν πρώτῃν γραμμὴν μαζὶ μὲ τὸ «Κόκκινο Πονκάμισο» τοῦ κ. Σ. Μελά καὶ τοὺς «Πετροχάρηδες».

Ἀπὸ μίαν ἐπιστολὴν ποὺ ἔγραψεν ὁ ποιητὴς Κωστὴς Παλαμᾶς στὸν κ. Π. Χόρν τὴν ἐπομέ-

νὴν τῆς παραστάσεως τοῦ ἔργου παίρνομεν τὰ ἑξῆς σηματοειμένα:

Οἱ «Πετροχάρηδες» μοῦ δώσανε τὴ μεγάλη τραγικὴ συγκίνησιν ἀπὸ τὸ πρῶτο ἰακουσμά τους, σὰ μᾶς τοὺς διάβασες, ἐννοίωσα τί ἀξίζουν. Τώρα τοὺς εἶδα. Ἡ ἐντύπωσή μου καθαρώτερη, δυνατώτερη συγκρατητὴ, σὰν τὴν προὴ τοῦ τραγικοῦ ποῦ φνόη μέσα στὸ ἔργο σου ἀπὸ τὸν πρῶτο ὡς τὸ στενὸ του λόγο. Ἀπλὸ μαζὶ καὶ ζητητικὸ, χωρὶς κανένα φόρτωμα, μαζεμένο, λαϊκὸ μαζὶ καὶ ἀριστοκρατικὸ ἔργο ρωμαϊκὸ, τραβᾷ πέρα ἀπὸ τὰ σύνορα τῆς ρωμοσύνης, σὰν ὅλα τὰ ἔργα ποῦ βαραίνουν, πρὸς τὴν παγκόσμια διανοητικὴ συμπολιτεία. Ἀκκομπᾷ στὴ ζωὴ, περνᾷ ἀπὸ τὸνευρο, φεύγει πρὸς τὴν ιδέα. Τὴ μεγάλη σου τέχνη τὴν ὑποπεύτηκα ἀπὸ κάποιες σκηνὲς τοῦ «Ἀνεχτίμητον». Νομίζω πὺς παρουσιάζεται τώρα ἡ τέχνη τοῦτη σιτοῦς «Πετροχάρηδες» πὺς ἰσορροπία, πὺς πλαστικά. Οἱ ἥρωές σου, καὶ ἄνθρωποι καὶ σύμβολα. Πὺς ἀνθρώπινη, καὶ θαυμαστὴ μὲ ὅλη τῆς τὴ γυναικεία ἀδυναμία, ἡ μητέρα, ἡ Πετροχάραινα—ὁ ἄντρας τῆς, σκαλισμένος σὲ μάρμαρο—τὸ παιδί ὁ «κλέφτης» ἀλλάζει ἡ ψυχολογία του δὲν εἶν' ἐνκόλοπιαστη τορμεοπαίζει ταράζει ἀπορεῖς. Μὰ στὸ τέλος βλέπεις πὺς εἶναι κ' ἐκεῖνος ἕνα ὄργανο γὰρ νὰ δουλέγῃ ἡ «δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ». Ἐγὼ τὸν ἔκλαψα καὶ τὸ κλέφτη. Σὲ κρυβεῖν ὁ ἔλεος καὶ ὁ φόβος τῶν ἀρχαίων. Ἡ, σοῦ ἔρχεται νὰ σταυροκοπηθῇς. Σώσον ἐλέησον! Θρησκευτικὴ ἡ ὁμορφάδα τῶν «Πετροχάρηδων». Ἡ Μοῦσα τῆς ἀγωνίας σάλενε τὰ φτερά της ἀπάνον ἀπὸ τὸ ἔργο σου. «Ὅσο γὰρ τὴν ὑπερούσια Μάρω, τὶ φωτοχέιμαρρο ἀπὸ ποίηση μυστηριώδεια ποῦ ἐξακοντίζει μέσα στὴ μιὰ τὴ νύχτα τὴν ἀτέλειωτη, ποῦ ξετυλίγεται τὸ δράμα, μὲ ὅλο τὸ μεγαλεῖο τῆς νύχτας! Καὶ κάποιες φράσεις, κάποια λόγια (ἑξαφρα ἡ λέξι «κλεφτοφυῖα», ἡ «μοῦσα» κτλ.) μὲ τὴ νόημα τίς γιομίζεις!

Ἡ «Κριτικὸς τοῦ Νουμᾶ» ἐξετάζει λεπτομερῶς τὴν «θέσιν» τοῦ ἔργου καὶ λέγει μέσα σὲ ἄλλα:

Ἡ συγγραφέας βοήθησε μέσα στὴ Ρωμοσύνη καὶ θέλησε ἀπὸ κεὶ νὰ βγάλῃ τὸ μαρμαριῶσι τῆς τέχνης του. Πάσκιζε ν' ἀνεβάσῃ δική μας ζωὴ πάνω στὴ σκηνή, ἀναιρεύτηκε τὸ θέατρο μὲ δικό μας παλμό, πολέμησε νὰ σκορπίσῃ ψυχὴ ἐκεῖ, ποῦ βασιλεύει ἴσα μὲ σήμερα ἡ νέκρα καὶ ἡ ψευτοσύνη. . . .

Οἱ διάφορες σκηνὲς τοῦ ἔργου τεχνικὰ φροντισμένες. Τὰ πρόσωπα ζωγραφισμένα μὲ ἀρκετὴ γνώση. Ὁ διάλογος φρενός καὶ τρεχούμενος . . .

Ἡ δικὸς μας κ. Χρ. Παπαζαφειρόπουλος ἐδυσκόμενος τότε στὰς Ἀθήνας εἶδε τὸ ἔργο ποῦ παίχθηκε καὶ μᾶς ἔγραψε μιὰν ἐνθουσιώδη κριτικὴ ποῦ τὴν ἐδημοσιεύσαμεν ὡς γνωστὸν στὸ φυλλάδιον τοῦ Ἰουνίου.

Ἀπ' αὐτὴν ξαναδημοσιεύομεν καὶ ἐδῶ τὸ ἀκόλουθον χαρακτηριστικώτατον ἀπόσπασμα:

«Οἱ Πετροχάρηδες» εἶν' ἕνα δραματικὸν ἀριστοῦργημα, πρῶτης τάξεως, μὲ χρωματισμὸν ἐντελὸς Ἑλληνικὸν καὶ μὲ ἀναλογίες πραγματικὲς πρὸς τὴν ἀρχαίαν τραγωδίαν. Τὸ ἔργο δὲν ἔχει θέσιν γὰρ ὑποστηρίξει. Μᾶς παρουσιάζει ἀπλῶς τὸ μοῖρατον ξεφύλισμα μιᾶς ἱστορικῆς οἰκογενείας τοῦ 21, ἡ ὁποία χάνεται μαζὺ μὲ τὸν ἔργον ποῦ, κλέπτην καὶ διαφθορὰ τῆς ἐξαδέλφους του, φονεῖν ὁ ἴδιος ὁ πατέρας του.

Εἶναι τὸ πρῶτον Ἑλληνικὸν ἔργο, ποῦ φαίνεται ὀλγώτερον ἐπηρεασμένον ἀπὸ κάθε ξένην τεχντροπλίαν ἀλλὰ καὶ ποῦ στηρίζει τὴν δυνάμιν του εἰς τὰ ἄφθογα δραματικά στοιχεῖα του, τὴν σκηρικὴν του οἰκονομίαν καὶ τὸν ὥρατον διάλογόν του. Ὁ συγγραφεὺς του, ἕνα ἰσχυρὸν δραματικὸν ταλέντο, ἀπέφυγε μὲ κάποιαν ἀσυνήθη δεξιότητα, τὸν σκόπελον τῶν μεγάλων πατριωτικῶν λόγων καὶ τοῦ ἀνεμίσματος τῆς φουστάνέλας, ποῦ μετεχειρίσθησαν ἕως τώρα οἱ ποιηταὶ «Ἑλληνικῶν» ἔργων, «ἀποπνεόντων τὸ ἄρωμα τῶν βουνῶν μας»—κατὰ τὴν τετοιμμένην φρασολογίαν τῆς δημοσιογραφικῆς κριτικῆς—γὰρ νὰ ἐπιτύχουν μιὰ εὐκολὴ καὶ στιγμιαίαν ἐπιτυχίαν.

Τέλος ὁ κ. Νικ. Ι. Λάσκαρης ὁ γνωστὸς κωμωδιογράφος καὶ βαθὺς μελετητὴς τῆς ἱστορίας τοῦ Ἑλλήν. θεάτρου κάμωνων τελευταίως εἰς τὸ «Ἐμπρὸς» τὸν θεατρικὸν ἀπολογισμὸν τοῦ λήξαντος ἔτους θεωρεῖ τοὺς «Πετροχάρηδες» ὡς «τὸ ἀπολύτως καλλίτερον δραματικὸν ἔργο».

ΠΑΝΤΕΛΗ ΧΟΡΝ

ΟΙ ΠΕΤΡΟΧΑΡΗΔΕΣ

ΔΡΑΜΑ ΣΕ ΜΕΡΗ ΤΡΙΑ

ΑΦΙΕΡΩΜΕΝΟ ♦ ♦ ♦
♦ ♦ ♦ ♦ ΣΤΟΝ ♦ ♦ ♦
ΚΩΣΤΗ ΠΑΛΑΜΑ.

Παίχθηκε για πρώτη φορά στο θέατρο
τοῦ Συντάγματος καὶ στὶς 3 Ἰου-
λίου 1908.

ΠΡΟΣΩΠΑ

ΠΕΤΡΟΧΑΡΗΣ	Ἐδμόνδος Φύρστ.
ΓΙΑΝΝΟΥΛΑ γυναῖκα του	Βασιλεία Στεφάνου.
ΜΑΡΩ νύφη του	Χαρίκλεια Τριχᾶ.
ΜΑΝΘΟΣ γιὸς του	Νίκος Ροζάν.
ΛΥΓΕΡΗ ἀνεψιά του	Ἀγνή Ροζάν.
ΓΙΩΡΓΗΣ ψυχολογός του.	Νίκος Βέλμος.

Ἕνας νοματάρχης καὶ δυὸ χωροφύλακες.

Ἡ σκηνὴ σὲ μιὰ κωμόπολιν τῆς Ἑλλάδας
ἀρκετὰ μετὰ τὴν ἐπανάστασιν χρόνια.

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ. Τὸ ἕνα μέρος εἶναι ἀκριβῶς συνέχεια τοῦ ἄλλου καὶ δλόκληρο τὸ δράμα τελειώνει σὲ
ἕξιν περίπου ὥρες, δηλαδὴ ἀρχίζει πρὶν ἀπ' τὰ μεσάνυχτα καὶ τελειώνει τὰ ξημερώματα.

Σκηνοθεσία

Ἐπίπλωσις σπιτιοῦ τοῦ παλαιοῦ καιροῦ ἀρχοντοξεπεσμένου. Δυὸ πόρτες δεξιὰ, ἡ πρὸς τὸ προσκίνηιο πάει στὸ κατώγι. Πόρτα ἀριστερὰ πού πάει στὸ δωμάτιο τοῦ Μάνθου. Ἡ ἐξώπορτα κι' ἓνα παράθυρο. Ἐνα τραπέζι, καρέκλες κ.τ.λ. Στὸν τοῖχο κρεμασμένα ὅπλα παλιά, καρποφύλλια, πάλες. Εἰκόνες τοῦ πατέρα τοῦ Πετροχάρη καὶ τῶν ἀδελφῶν του. Ἡ μεσιανὴ εἰκόνα τοῦ πατέρα του εἶναι σκεπασμένη.

Σκηνή α'.

Μόλις ἀνοίγει ἡ σκηνὴ ὁ γέρος κάθεται καὶ καπνίζει. Εἶναι 55-60 χρονῶν μὰ εὔρωστος, καλοστεκούμενος. Φοράει Ἑλληνικὴ φορεσιά. Σὲ λίγο μπαίνει ἀπὸ τὸ κατώγι ἡ Γιαννοῦλα, κρατάει στὰ χέρια της ἓνα μπουκαλάκι κ' ἓνα κλειδί. Εἶναι καὶ αὐτὴ ντυμένη Ἑλληνικά, μὰ μὲ ἀπλὴ σπιτικὴ φορεσιά.

ΓΙΑΝ.— (Ἐρχεται κοιτᾷ του καὶ τοῦ δίνει τὸ κλειδί.) Νά... (Δείχνοντας τὸ μπουκαλάκι) Αὐτὸ ποῦ νὰ τὸ βάλω;

ΠΕΤΡΟΧ.— Ξέρω γώ; ὅπου θέλεις. (Πέρνει τὸ κλειδί καὶ τὸ κορβεῖ).

ΓΙΑΝ.— Μήπως τὸ πιεῖ κανεὶς δίχως νὰ ξέρει...

ΠΕΤΡΟΧ.— (ἀνάλογη χειρονομία). Δὲ βαρύνεσαι....

ΓΙΑΝ.— (Τ' ἀκουμπάει πάνω στὸ ράφι).

ΠΕΤΡΟΧ.— (ἀνάλογη χειρονομία) Κλειδώσε καλά;

ΓΙΑΝ.— Μεῖνε ἡσυχός.

ΠΕΤΡΟΧ.— Μὴ καὶ φαίνεται ἡ κλειδαρό-τρυνπα καὶ μᾶς ποῦνε.... ἐδῶ, ἐδῶ τὰ ἔχετε κορυμένα.

ΓΙΑΝ.— Ἐννοια σου, οὔτε κλειδαρότρυνπα φαίνεται, οὔτε τίποτα. Ἐριξα ἀπὸ πάνω ἓνα κλίμι. Ὅποιος καὶ ἂν περάσει ἀπὸ κεῖ, δὲ θὰ μπορέσει ποτὲ νὰ καταλάβει πὼς κάτω ἀπὸ τὰ πόδια του βρίσκεται ἡ καταπαχτὴ πού πάει στὸ κατώγι.

ΠΕΤΡΟΧ.— Χμ! χμ!.. Ἄς ἔρθουν τώρα νὰ τὰ βορουν καὶ νὰ μᾶς τὰ πάρουν. (παῦσις λίγο).

ΓΙΑΝ.— (Πέρνει τὴν κάλτσα της καὶ κάθε-ται δίπλα του).

ΠΕΤΡΟΧ.— Συλλογίσου ἀδιαντροπιά!... Νὰ ζητοῦν νὰ τοὺς δώσεις τὰ ρούχα τοῦ πατέρα

σου, τὰ ματωμένα του ρούχα, αὐτὰ πού φο-ροῦσε μερόνυχτα πολεμώντας, καὶ τὰ ὅπλα του, ἀκούς τὰ ὅπλα του! χά! χά! χά!... Νὰ τὰ πάρουν αὐτοὶ οἱ ξένοι... μὰ εἶναι γιὰ γέλοια!... Νὰ τὰ βάλουν λέει στὸ... ξέρω καὶ γὼ ποῦ διά-ολο... στὸ μουσεῖο... Ἔτσι δὲ μᾶς εἶπε ἐκεῖνος ὁ καλαμαρῶς μὲ τὰ γυαλιὰ πού ἦρθε νὰ τὰ ζητήσῃ;

ΓΙΑΝ.— Ναὶ στὸ μουσεῖο.

ΠΕΤΡΟΧ.— Δὲ βαρύνεσαι!.. Ποιὸς ξέρει, μπορεῖ καὶ νάθελαν νὰ τὰ πουλήσουν.

ΓΙΑΝ.— Λές!...

ΠΕΤΡΟΧ.— Ἄκου με πού σοῦ μιλάω, ἐγὼ τοὺς ξέρω καλύτερα ἀπὸ σένα.

ΓΙΑΝ.— Καὶ λές νὰ τ' ἀγοράζῃ κανεὶς. Αὐτὰ μόνο γιὰ μᾶς ἔχουνε ἀξία.

ΠΕΤΡΟΧ.— Ἐννοια σου καὶ θὰ βρεθοῦν ἀγοραστάδες, ἀπὸ κείνους πού κἂν τὰ λε-φτὰ κλέβοντας στὸ ζύγι.... Αὐτοὶ θὰ τ' ἀγο-ράσουν γιὰ νὰ ποῦνε πὼς εἶναι τῆς γεννιάς τους, δικὰ τους.

ΓΙΑΝ.— Ἄ!...

ΠΕΤΡΟΧ.— Μὴ καὶ δὲ μᾶς πήρανε ὅλα τ' ἄλλα; Αὐτοὶ δὲν ἔχουνε σήμερα ὅλες τὲς χάρες; Ἄλλοι πουλᾶνε τὸ εἶναι μας καὶ ἄλλοι τ' ἀγο-ράζουνε. Ἀλλησιβερίσι γυναῖκα, τίμιο ἄλλησι-βερίσι....

ΓΙΑΝ.— Αὐτὰ δὲ μᾶς ἔμειναν καὶ μᾶς μονάχα γιὰ παρηγοριά στὴν τωρινὴ μας φτώχεια.

ΠΕΤΡΟΧ.— Ὑπομονὴ γυναῖκα!... Οἱ ση-μερινοὶ σκλάβοι δὲν καταλάβαμε ἀκόμα ποιὸς εἶναι ὁ ὀχτρός μας. Ὡ, ἄς τοὺς νοιώσουμε μονάχα καὶ στὶς φάκες θὰ τοὺς πιάσουμε σὰν τὰ πον-τίκια... Σὰν τὰ ποντίκια μοιάζουν καὶ αὐτοὶ πού ἀνοίγουν τρύπες, μπαίνουν μέσ' τὸ σπίτι μας δίχως νὰ τὸ πάρουμε χαμπάρι. Ξένοι ἀπρο-

σκάλεστοι, χτίζουν φωλιές στο κατώι μας και ζούνε απ' τὰ καλά μας. (ἀλλάζει ὕφος) Ἀλήθεια, ἔριξες μπόλικο φαρκάκι;

ΓΙΑΝ.— Ναι ἔριξα πάνω σὲ ψωμιά καὶ τὰ σκόρπισα σ' ὅλο τὸ κατώι... Δὲ θὰ μείνει ἐκεῖ μισὸς ποντικός... (τοῦ δείχνει τὸ μπουνκαλάκι). Νὰ δὲς, μισὴ ἔμεινε ἡμποτιλίτσα.

ΠΕΤΡΟΧ.— Ἔτσι μπράβο!... Κόντεψαν νὰ μᾶς ἀφανίσουν ὅλο τὸ πολίτιμο ρουχικό... Εἶδες τὴ φέρμελὴ τοῦ πατέρα μου γεμάτη τρύπες καὶ τὰ σημάδια ἀπὸ τὰ δόντια τους ἀπάνω...

ΓΙΑΝ.— Τώρα πιά πιστεύω νὰ γλυτώσουμε καὶ ἀπ' αὐτά.

ΠΕΤΡΟΧ.— Θὰ γλυτώσουμε ναί, μὰ ἀπ' τοὺς ἄλλους νὰ δοῦμε πὼς θὰ ξεμπερδέψουμε; Χμ!...

ΓΙΑΝ.— Ἄμα δὲ θέλουμε νὰ τὰ δώσουμε δὲ μποροῦν νὰ μᾶς τὰ πάρουν μὲ τὸ στανιό.

ΠΕΤΡΟΧ.— Στὰ πέρουν δίχως νὰ τὸ καταλάβεις. Ἐ! αὐτὴ εἶναι ἡ τέχνη τους. Κατάλαβες πὼς μᾶς πῆρε ὁ ταλλαράς ὁ Ἀλεξονίδης τρία σπίτια κι ὅλα μας τὰ καλά; Τῶννιωσες;

ΓΙΑΝ.— (Κουνάει τὸ κεφάλι της)...

ΠΕΤΡΟΧ.— Καὶ θὰ μᾶς πάρει καὶ τοῦτο γυναῖκα, εἶναι χρωμένο, τί νὰ κάνουμε;

ΓΙΑΝ.— (Πάλι τὸ ἴδιο). . . .

ΠΕΤΡΟΧ.— Βλέπεις θέλαμε νὰ φᾶμε ἓνα κομάτι ψωμί, γιὰ νὰ μὴν ψωφήσουμε τῆς πείνας. Θέλαμε νὰ σπουδάσουμε τὸ Μάνθο.

ΓΙΑΝ.— Τὶ διάβολο κάνει αὐτὸ τὸ παιδί ἔξω τέτοια ὥρα καὶ μὲ τέτοιο κρύο... Πὼς δὲν ἦρθε ἀκόμα;

ΠΕΤΡΟΧ.— Ἐ! παλληκάρη εἶναι ὁ Μάνθος, τί φοβάσαι; . . . Θαρθεῖ.

ΓΙΑΝ.— Λεῖπει ἀπ' τὸ πρῶτ' καὶ ποτὲ δὲν ἄργησε τόσο.

ΠΕΤΡΟΧ.— Ἐ, ποιὸς ξέρει, κανένα γλεντάκι... ἔ, νιὸς εἶναι, φίλους ἔχει.

ΓΙΑΝ.— Βρῆκες καὶ ἄνθρωπο... Δὲν τὸν εἶδα καὶ αὐτὸν σὰν παιδί ποῦ εἶναι νὰ γλεντήσῃ καμιά φορὰ... Ὅλο συλλογισμένος εἶναι, λὲς καὶ τὸν πῆρανε τὰ βάσανα.

ΠΕΤΡΟΧ.— Ἐ, ἔχει καιρὸ ἀκόμα...

ΓΙΑΝ.— Δὲ σοῦ λέω. Μὰ μοῦ φαίνεται, ὅσο πηγαίνει καὶ χειρότερα. Αὐτὲς τὲς τελευταῖες μέρες μάλιστα, λέξι δὲν τοῦ πέρνεις.

ΠΕΤΡΟΧ.— (Κουνάει τὸ κεφάλι του). Τὶ νὰ

γίνει... Βλέπει πὼς περνοῦν τὰ χρόνια καὶ τίποτα δὲ μπορεῖ νὰ κάνει... Ἐ! ξοδέψαμε, ἀφανιστήκαμε, πουλήσαμε καὶ τὸ τελευταῖο μας καλὸ γιὰ νὰ τὸν σπουδάσουμε... Καὶ τώρα...

ΓΙΑΝ.— Τὶ φταίει αὐτός;...

ΠΕΤΡΟΧ.— Ποιὸς σοῦ εἶπε πὼς φταίει αὐτός;... (κουνάει τὸ κεφάλι του) πάνε οἱ ἄλλοι σήμερα μπροστά... Τὰ δικά μας τὰ παιδιά... μούντζωτά!...

ΓΙΑΝ.— (Κουνάει τὸ κεφάλι της)...

ΠΕΤΡΟΧ.— Εἶναι σπάνιο παιδί τὸ ξέρω, μποροῦσε πολλὰ νὰ κάνει... μὰ βλέπεις...

ΓΙΑΝ.— Ἐ, δὲ θὰ ξημερώσει καὶ μιὰ καλὴ μέρα...

ΠΕΤΡΟΧ.— Ἀμποτες! Κ' ἐγὼ θέλω νὰ τὸ πιστέψω... Λὲς ἔτσι νὰ χαθεῖ ἡ γεννιά μας... (Κουνάει ἀπελπιστικά τὸ κεφάλι του καὶ καπνίζει συλλογισμένος).

ΓΙΑΝ.— Ἀμὴν Παναγιά μου! (σταυροκοπιέται). Ἐ, πόσο θὰ μείνει ἔτσι;... Δὲ θὰ... (Ἐνῶ λέει τὰ τελευταῖα λόγια ἀκούεται ἡ πόρτα, ἔξαφνα διακόπτεται καὶ ἀλλάζει ὕφος). Νὰ, ἡ πόρτα... (Σηκώνεται καὶ πηγαίνει ν' ἀνοίξει).

Σκηνὴ β'.

(Φανερώνεται στὴν πόρτα ἡ Λυγερή, κορίτσι ὡς 26 χρονῶν, ἡ φορεσιά της καὶ τὰ μαλλιά της ἀταχτα, φαίνεται πὼς βρίσκεται σαστισμένη).

ΓΙΑΝ.— Ἀ! ἐσύ ἔσαι Λυγερή.

ΛΥΓΕΡΗ.— (Μπαίνοντας). Ἐγὼ ἔμαι θειὰ, καλησπέρα μπάρμπα. (Ἡ Γιαννοῦλα ξανακλείνει τὴν πόρτα).

ΠΕΤΡΟΧ.— (Δίχως νὰ γυρίσει νὰ κινάξῃ μένει παραδομένος στὶς σκέψεις του. Ἐχει γυρισμένες τὲς πλάτες του στὶς γυναῖκες καὶ καπνίζει. Οἱ γυναῖκες κουβεντιάζουν στὴν πόρτα κοντά). Καλησπέρα.

ΓΙΑΝ.— Πὼς τέτοια ὥρα; Τὶ τρέχει; Συμβαίνει τίποτα στὸ σπίτι; Πὼς εἶσαι ἔτσι;

ΛΥΓΕΡΗ.— Λίγο μολυβόνηρο ἤθελα νὰ πάρω. Εἶναι ἐδῶ ὁ ψυχογιός σας νὰ μὲ συνοδέψῃ ὡς ἐδῶ πέρα κάτω; ποῦ νὰ πάω νύχτα μονάχη μιὰ γυναῖκα.

ΓΙΑΝ.— Καὶ τί τὸ θέλεις;

ΛΥΓΕΡΗ.— (Χωρὶς ν' ἀπαντήσει) Ἐδῶ εἶναι ὁ Γιώργης;

ΓΙΑΝ.— Τώρα όπου νάναι θάρθει. Μὰ ἔπεσε κανεῖς; χτύπησε;

ΛΥΓΕΡΗ.— Δὲν ἔπεσε, μὰ τὶ τὸ θέλεις... Δὲ θ' ἀργήσῃ;

ΓΙΑΝ.— Τώρα θαρθεῖ, σοῦ λέω. Σὲ δουλειὰ τὸν ἔστειλα καὶ ἄργησε μάλιστα (ἀλλάζει ὄψος). Μὰ μὴ μὲ τρομάξεις, τὶ τρέχει, λέγε... Μήπως ὁ Μάνθος; ὁ Μάνθος;...

ΛΥΓΕΡΗ.— Σύχασε θειά!... Πῶς σοῦ μπήκε τέτοια ἰδέα; Κάτι ἄλλο εἶναι.

ΓΙΑΝ.— Τί;

ΛΥΓΕΡΗ.— Νὰ, εἶχαμε καναγάδες καὶ καναγάδες.

ΓΙΑΝ.— Ὁ Μπάρδαλης;

ΛΥΓΕΡΗ.— Ναὶ ὁ θεὸς Μπάρδαλης τὴ σακάτεψε στὸ ξύλο...! Πῶς δὲν τὴ σκότωσε!... Εἶχε ἀργιεύει λὲς καὶ τὸν πνίγανε. Νὰ δεῖς τὰ κρεατὰ της μαῦρα.

ΓΙΑΝ.— Ποιά;

ΛΥΓΕΡΗ.— Τὴ Μυρτοῦλα καλέ, δὲν τὰ μαίθατε;

ΓΙΑΝ.— Ποῦ νὰ τὰ μάθουμε; Γι' αὐτὸ τὸ θέλεις τὸ μολυβόνηρο;

ΛΥΓΕΡΗ.— Ἀμ' γιατί ἄλλο;

ΓΙΑΝ.— Καὶ τὶ τοῦφταιγε;

ΛΥΓΕΡΗ.— Μὴν τὰ ρωτᾷς θειά, βάσανα. Ὁ θεὸς τὰ κατάλαβε. Ἀπ' ὅλους μας κρύφτηκε, μόνο ἀπ' αὐτόνε δὲ μπόρεσε νὰ κρυφτεῖ... Καὶ μεῖς νὰ μὴ νοιώσουμε τίποτα! Γιὰ δὲς ἐκεῖ!... Ἡξερες τίποτα ἐσύ, θειά;... Ποῦ νὰ ξέρεις;

ΓΙΑΝ.— Μὰ τί; Τὶ τρέχει;

ΛΥΓΕΡΗ.— (Χωρὶς θάρρος). Νὰ ἡ Μυρτοῦλα εἶναι...

ΓΙΑΝ.— Εἶναι... τί εἶναι;

ΛΥΓΕΡΗ.— Ντροπιασμένη!...

ΠΕΤΡΟΧ.— (Ἀφίνει τίς σκέψεις του καὶ σηκώνεται ἀπάνω μὲ ὀρμή, τὰ μάτια του ἀργιεύουν). Ἐ!...

ΓΙΑΝ.— (Σταυροκοπιέται). Ἐλα δὲ Χριστέ καὶ Παναγιά!...

ΛΥΓΕΡΗ.— Ποιὸς ξέρει ποιὸς πλάνος τὴν ἐξελόγιασε, ποῦ νὰ σωθοῦν οἱ μέρες του, τέτοια ἀναστάτῳσι ποῦ μᾶς ἔφερε στὸ σπιτικό μας.

ΠΕΤΡΟΧ.— Ποιὸς ξέρει λέει;

ΛΥΓΕΡΗ.— (Σηκώνει τοὺς ὤμους της σὲ ἀπορία). Ποιὸς ξέρει;

ΠΕΤΡΟΧ.— Μῖλα λοιπόν, μῖλα, λέγε, τώρα δέθηκε ἡ γλώσσα σου.

ΛΥΓΕΡΗ.— Μπᾶ ἡ κακομοίρα!.. Καὶ τὶ νὰ πῶ, ἔπειτα ἀπὸ τέτοιο ἀστροπελέκι ποῦ μᾶς ἤρθε;... Νὰ τὸν ἔβλεπες πῶς ἦταν ἀργιευμένος... Πῶς τοῦ τὴν πῆρα ἀπ' τὰ χέρια του, ἐγὼ τὸ ξέρω... καὶ στὴ θέσι μάλιστα ποῦ βρίσκεται...

ΠΕΤΡΟΧ.— (Κάνει κίνησι ἀνυπομονησίας καὶ θυμοῦ)...

ΓΙΑΝ.— Ἔτσι εἶναι ὁ Μπάρδαλης, θυμώνει στὰ καλὰ καθούμενα· ὄχι νά...

ΠΕΤΡΟΧ.— Τὶ μοῦ ψέλνετε τώρα γυναῖκες!... Τὶ μὲ νοιάζει ἐμένα γι' αὐτά; Ἐγὼ ἄλλο σὲ ρωτάω... Καλὰ τῆς ἔκανε, καὶ νὰ τὴ σκότῳνε τῆς ἔπρεπε...

ΛΥΓΕΡΗ.— Κ' ἔπειτα γὼ τὶ θὰ γίνω; Ἡ ἀδερφή μου στὸ χῶμα, ὁ ἀδερφὸς τῆς μάνας μας, ὁ μόνος μας προστάτης, στὴ φυλακή. Ἐρημὴ θὰ μείνω.

ΠΕΤΡΟΧ.— Μωρὲ δῶ κόσμος χάνεται καὶ σὺ τὸ σαράκι σου λογαριάζεις; Μωρὲ ποιὸς; ποιὸς εἶναι;

ΛΥΓΕΡΗ.— Νὰ γι' αὐτὸ ἴσα ἴσα τὴ φοβέρισε νὰ τὴ σκοτώσει καὶ εἶναι ἄξιος νὰ τὸ κάνει ἂν δὲ μάθει (ἀλλάζει ὄψος). Ναὶ, ἀλήθεια λέξι δὲν τῆς πέρνει. Σκότωσέ με τοῦ λέει, δὲ θὰ σοῦ πῶ ποτὲ, δὲ μπορῶ νὰ στὸ πῶ.

ΠΕΤΡΟΧ.— Ἀ! τὴν ἀτιμη!... Κ' ἐσὺ δὲν τὸ ξέρεις; (Τὴν πιάνει σφιχτὰ ἀπ' τὸ μπράτσο της).

ΛΥΓΕΡΗ.— (Φεύγει ἀπὸ κοντὰ του κρατώντας τὸ μπράτσο της ποῦ τῆς πόνεσε). Ἀ! Ἐγώ;.. Μοῦ τὸ ξέρανες τῆς ἔρημης.

ΠΕΤΡΟΧ.— Ναὶ, ἐσὺ, ἐσύ!... Θὰ τὸν ξέρεις.

ΛΥΓΕΡΗ.— Ὅρκο πέρνω καὶ σταυρὸ, δὲ σοῦ εἶπα πῶς δὲν ἔχα τίποτα νοιώσει;... Μοῦχαν μπεῖ οἱ ψύλλοι στ' αὐτιά, γιατί ὅλο ἔφευγε ἀπ' τὸ σπίτι... Ποῦ θὰ πᾶς Μυρτοῦλα;... στὴ βρύση θὰ πάω... Ποῦ θὰ πᾶς Μυρτοῦλα;... Νὰ πλύνω θὰ πάω... Κ' ἔπειτα κάτι ζαλάδες, κάτι ἄλλα σημάδια... Μὰ ποῦ νὰ μοῦ πᾶει ἴσα μὲ κεῖ ἡ ἰδέα;.. Μήπως ξέρω ἡ δόλεια καὶ ἀπ' αὐτὰ τὰ πράματα;

ΠΕΤΡΟΧ.— Καὶ δὲν εἶδες κανέναν ἐσὺ μαζὶ της;

ΛΥΓΕΡΗ.— Κανέναν... νὰ μὴ σώσω... Ἀλ-λος ἀπ' τὸ Μάνθο, κανεῖς ἄλλος δὲν ἐρχότανε στὸ σπίτι... Καὶ στὴ βρύση ποῦ τὴν ἀπάντησα, κάνα

δυνὸ φορὲς ἢ μονάχῃ θὰ εἵτανε ἢ μὲ τὸ Μάνθο...
Ξένον ἄντρα δὲν εἶδα... μὰ τί, ψέματα θὰ σᾶς πῶ!...

ΓΙΑΝ. — Δὲν τὸ νοιώθω αὐτὸ τὸ πράμα,
ὅ,τι θέλτε πέστε μου. Καὶ γιατί νὰ μὴν τὸ πεῖ
ποιὸς εἶναι; Ἄν τὴν ἀγαπάει καὶ τὸν ἀγαπάει
θὰ παρθοῦν καὶ θὰ ζήσουν εὐτυχισμένοι. Τώρα
εἶναι καλύτερα;

ΛΥΓΕΡΗ. — Ἔλα ντέ!...

ΠΕΤΡΟΧ. — Ποιὸς ξέρει, θὰ εἶναι κανένας
ἐλεεινὸς, κανένας πρόστυχος· δὲν εἶν' ἄλλο, δὲν
εἶν' ἄλλο... Τότε γιατί νὰ μὴν τὸ λέει; Ντρέπε-
ται κ' ἢ ἴδια, ξέρει κ' ἢ ἴδια τί τὴν περιμένει. Ἡ
θαρρεῖς πὸς θ' ἀφίσουμε νὰ τὴν πάρει κανένας
τέτοιος; Καλύτερα νὰ τὴ σκοτώσουμε, παρὰ νὰ
μπεῖ στὸ σόι μας ἓνας ξένος.

ΛΥΓΕΡΗ. — Καί ἔαν δὲν τὴν πάρει καὶ μεί-
νει ντροπιασμένη;

ΠΕΤΡΟΧ. — Ἄτιμῃ ἔτσι, ἄτιμῃ κι ἄλλιῶς.
Τί ἄλλο μᾶς ἔμεινε; . . . μονάχα ἡ τιμὴ... Τὴ χά-
νουμε κι αὐτὴ τώρα, τὴ χάνουμε. Ἡ κόρη τοῦ
Θύμιου Πετροχάρη, ἡ Μυρτοῦλα, ντροπιασμένη,
ἢ ἄλλῃ ἢ γυναικα τοῦ Νότη, ἢ γιὰ Μάρω, ἢ
νύφη μου ἢ προκομμένη, χαρτορῆχτρα, ξεμανλί-
στρα. Μεσ' στὴ λάσπη κυλάει ἡ γεννιά μας.

ΓΙΑΝ. — Σύχασε τώρα, σύχασε... Ποιὸς ξέρει,
θὰ ντρέπεται τὸ κορίτσι τώρα νὰ τὸ πεῖ... Ἔ!
θὰ τὸ πεῖ... Ποιὸς ξέρει, μπορεῖ νᾶναι καὶ
κανένας καλός.

ΠΕΤΡΟΧ. — (Εἰρωνικά). Ναι καλός... Καὶ
ποιὸς καλὸς, πές μου σὲ παρακαλῶ, βρίσκεται
στὸν τόπο μας σήμερα;... Ὁ πουλημένος κό-
σμος, ἐκεῖνοι ποὺ ἀγοράζονται, ἢ θέλεις νὰ
πεῖς τοὺς ταλλαράδες σὰν τὸν Ἀλεξωνίδη, ἢ
τοὺς ἄλλους ποὺ ζητάνε νὰ πουλήσουν τὰ τίμα
μας λείψανα;

ΓΙΑΝ. — Δὲν μοῦ φαίνεται νὰ πιστεύεις μὲ
τὰ σωστά σου, πὼς εἶναι κανένας ἀπ' αὐτοὺς τῆς
Μυρτοῦλας ὁ... Μακάρι νᾶτανε, δὲ σοῦ λέω,
μὰ νὰ τὸ δῶ καὶ νὰ μὴν τὸ πιστέψω.

ΠΕΤΡΟΧ. — Τί εἶπες;...

ΓΙΑΝ. — Τί, θὰ κρυφτοῦμε πίσω ἀπ' τὸ
δάχτυλό μας;... Βέβαια μακάρι, θὰ στεκόμαστε
κι ὅλας;... Θὰ τοὺς στεφανώναμε μάνι, μάνι.

ΠΕΤΡΟΧ. — (Μὲ μέγαλο θυμὸ), Λὲς τέτοια
λόγια εἶς; ἢ κόρη τῶν ἀντρειωμένων Χοτζαρέων;

ΓΙΑΝ. — Ναι ἐγώ!... Μὰ ἄδικα πονοκεφα-
λᾶς, δὲν εἶναι κανένας ἀπ' αὐτοὺς.

ΠΤΕΡΟΧ. — Ποτέ!... Ποτέ δὲ θὰ γίνεῖ ἓνα
τέτοιο πράμα. Τί ἓνας τέτοιος, τί ἓνας ἄλλος τοῦ
δρόμου...

ΓΙΑΝ. — Γιὰ σένα εἶναι τὸ ἴδιο. Μωρὲ χα-
ρᾶς τότε!

ΠΕΤΡΟΧ. — Ναι ὅλοι τὸ ἴδιο, τὸ ἴδιο καὶ
χειρότεροι, ὅλοι μιὰ φάρα εἶναι αὐτοί, ὅλοι εἶναι
πλεμπάγια.

ΓΙΑΝ. — Τότε ποιὸι εἶναι οἱ ἀρχόντοι;

ΠΕΤΡΟΧ. — Ἐμεῖς, ναι ἔμεῖς, πὺν τώρα μᾶς
κατατρέχουν καὶ μᾶς κατοφρονοῦν.

ΓΙΑΝ. — Μωρὲ ἄντρα, μωρὲ μίλα καλὰ νὰ
τὸ ξέρω, δὲν πιστεύω νὰ μιλᾶς μὲ τὰ σωστά σου,
εἵμαστε μιὰ φορὰ, μὰ σήμερα...

ΠΕΤΡΟΧ. — Σήμερα βέβαια, σήμερα εἶναι
στὰ πράματα ἢ πλεμπάγια.

ΛΥΓΕΡΗ. — Κατάλαβα, θειέ, πὼς ἐσὺ θὰ
θέλεις γιὰ τὴν Μυρτοῦλα κανέναν μὲ μεγάλο
ὄνομα.

ΠΕΤΡΟΧ. — Καὶ μόνο ἓνας τέτοιος τῆς ταί-
ριαζε. Τί πῆγε κ' ἔκανε!... (οὐρὰ καὶ κουνώντας
τὸ κεφάλι του). Ὅλοι τὴν εἶχαμε μὴ στάξει καὶ
μὴ βρέξει, γιατί στὴν ὄψι της εἶχε ζωγραφιστεῖ
ὅλῃ ἡ ὁμορφιὰ τῶν Πετροχάρηδων, ἔμοιαζε τίς
παλιές τῆς γεννιάς μας γυναικες... Ποιὸς ξέρει
σὲ ποιανοῦ χέρια πῆγε καὶ ντροπιάστηκε τὸ
στολίδι τῆς γεννιάς μας;...

ΓΙΑΝ. — Ποῦ νὰ βροῦμε τώρα τὰ μεγάλα
ὀνόματα. Καὶ δὲ μπορεῖ νὰ βρεθεῖ κανένα
καλὸ παιδί, χωρὶς μεγάλο ὄνομα;

ΠΕΤΡΟΧ. — Πὼς δὲ μπορεῖ νὰ βρεθεῖ;
Θὰ εἶναι κείνος ποὺ θὰ μᾶς ἀναγνωρίζει τὰ
δικά μας, καὶ δὲ θὰ μᾶς καταφρονάει, ἐκεῖνος ποὺ
θὰ εἶναι ἔτοιμος νὰ πολεμήσει στὸ πλάϊ μας
γιὰ δαῦτα. Ἐκεῖνος θὰ εἶναι ἀπὸ μεγάλο σόι
καὶ ἂς εἴταν ὁ πατέρας του ὅ,τι ἤθελε... Μή-
πως πολλοὶ ἀπὸ μᾶς δὲν κατάντησαν σὰν τοὺς
ἄλλους καὶ χειρότεροι... Ὅσο πιὸ βαρὺς εἶσαι,
τόσο πιὸ χειρότερο τὸ πέσιμό σου.

ΓΙΑΝ. — Ποῦ νὰ βρεθεῖ τώρα κείνος ποὺ
θὰ ξέρει τὰ δικὰ μας... Τώρα τόσα χρόνια θὰ
σβύστηκαν.

ΠΕΤΡΟΧ. — Ποτέ δὲ σβύνουν ὅσα γράφουν-
ται μὲ αἷμα. Καὶ ἂν μᾶς ἀρπαξαν τὸ εἶναι μας,
ντροπιάζουν τὰ κορίτσια μας, καιρὸς εἶναι νὰ
σηκωθοῦμε καὶ νὰ ζητήσουμε ὅ,τι ἀπ' τὰ χέρια
μας φεύγει. Ἄμα πολεμάει κανεὶς γιὰ νὰ σώσει

ὅ,τι οἱ πατεράδες μας μᾶς ἄφησαν καὶ ἄλλοι ξένει θέλουν νὰ μᾶς πάρουνε, εἶναι σὰν νὰ πολεμαίει γιὰ τὸν ἴδιο τὸ σκοπὸ πού αὐτοὶ πολεμοῦσαν...

ΓΙΑΝ.— Ἔλα στὰ σωστά σου, Πετροχάρη... Τί θέλεις ἐσὺ τῶρὰ στὰ γεράματα ν' ἀνακατεύεσαι μὲ τέτοιες δουλειές;

ΠΕΤΡΟΧ.— Γεράματα εἶπες; γεράματα χμ! χμ!... Λιοντάρι γίνουμαι ἅμα καταλάβω πὼς κάποιος κἀθησε στὸ σβέροκο μου... ὦ, νὰ τὸ μάθει ὁ Μάνθος, ἡθρίο θὰ γίνει... ὅποιος καὶ νᾶναι δὲ θὰ μᾶς γλυτώσει ἀπ' τὸ μαχαίρι μας... Τὸ πράμα παράγινε πιὰ, ὅλοι ζητοῦν κάτι νὰ μπαλωθοῦν, κάτι ν' ἀρπάξουν, καὶ σήμερα εἶναι καιρὸς, πρέπει νὰ χτυπήσουμε τὸν ξένο πὺν ἔρχεται σπῖτι μας. (σὺγχρονα μὲ τὶς τελευταῖες του λέξεις ἀκούεται χτύπος στὴν πόρτα καὶ ὁ Πετροχάρης ἀλλάζοντας ἔφος). Νᾶ, ὁ Μάνθος θὰ εἶναι.

ΓΙΑΝ.— Ὅχι ὁ Γιώργης πιστεύω νὰ ἦρθε (πάει καὶ ἀνοίγει τὴν πόρτα.)

Σκηνὴ γ'.

(Μπαίνει ὁ Γιώργης, ἓνα παιδί ὡς 19 χρονῶν γεμάτο εὐστοργία καὶ ἐξυπνάδα στὰ μάτια του, χωρὶς καπέλλο, μὲ μπλουζὰ ἀνθρώπου τῆς δουλειᾶς).

ΓΙΑΝ.— Ἔλα λοιπὸν, τί ἔγινες; Σ' ἔχουμε καὶ ἀνάγκη.

ΛΥΓΕΡΗ.— Ναι παῖμε, Γιώργη, μιὰ στιγμή σὲ παρακαλῶ κάτι νὰ πάρω.

ΓΙΩΡΓ.— (Μπροστὰ στὴν πόρτα). Στους ὀρισμούς σου, κυρὰ Λυγερή... Μὰ ἐβγάτε νὰ δεῖτε τί γίνεται, τί κόσμος εἶναι μαζεμένος (δείχνει πρὸς τὰ ἔξω).

ΛΥΓΕΡΗ.— (Κυτᾶζει πρὸς τὰ ἔξω). Πῶ! Πῶ! Βαγγελίστρα μου, τί τρέχει; τί κακὸ εἶναι τοῦτο;

ΓΙΑΝ.— (Κυτᾶζει καὶ αὐτή). Ὅλος ὁ κόσμος στό ποδάρι, λιτανεῖα εἶναι ἢ πανηγύρι... τέτοια ὥρα; τί τρέχει; Καὶ πῶς θὰ πᾶς;

ΛΥΓΕΡΗ.— Τί θὰ πεῖ, πρέπει νὰ φύγω, ἔτσι θ' ἀφήσω τὴ Μυρτοῦλα καὶ σ' αὐτὰ τὰ χάλια;

ΓΙΩΡΓ.— Δὲν τὰ μάθατε;... Κλέψανε τὸ σπῖτι τοῦ Ἀλεξωνίδη τοῦ ταλλαῤᾷ, τοῦ τσιφούτη.

ΠΕΤΡΟΧ.— (Μὲ χαρὰ). Ἀλήθεια;

ΓΙΑΝ.— Ἀ! γι' αὐτὸ αὐτὴ ἡ κομποπλημμύρα; ΓΙΩΡΓ.— Ποῦ νὰ σᾶς τὰ λέω, ὅλα τᾶμαθα, εἶδα καὶ τοὺς χωροφύλακες πὺν κυνηγᾶνε τὸν κλέφτη, μπῆκα καὶ μέσ' στὸ σπῖτι μαζί μὲ τὴν ἔξουσία, τὸν κόσμον ὅλο...

ΓΙΑΝ.— (Τὸν διακόπτει). Γι' αὐτὸ μᾶς ἦρθες κοντὰ μεσάνυχτα;

ΠΕΤΡΟΧ.— (Στὴν πόρτα κυτᾶζοντας πρὸς τὰ ἔξω). Κλέβουνε λοιπὸν καὶ τοὺς κλέφτες;... Νὰ πὺν ὑπάρχει Δίκαιος Θεός... (κουνιώντας τὴ γροθιά του βγαίνει πρὸς τὰ ἔξω σὺν δρόμο). Ἔτσι ταλαῤᾷ, νὰ πάθεις καὶ σὺ, μονάχα ἐμᾶς θ' ἀφανίζεις;... Πές μου, Γιώργη, πές μου πῶς ἔγινε ἓνα τέτοιο (βγαίνει καὶ ὁ Γιώργης μαζί του πρὸς τὰ ἔξω καὶ τὰ λένε οἱ δύο τους, ἔχοντας γυρισμένες τὶς πλάτες πρὸς τὶς γυναῖκες).

ΛΥΓΕΡΗ.— Ἀς πηγαίνω γῶ, δὲν ἔχω καιρὸ νὰ χάνω.

ΓΙΑΝ.— Πήγαινε, καὶ ἂν δεῖτε τὸ Μάνθο σὺν δρόμο, στείλτε τον, λείπει ἀπ' τὸ πρῶτ', τί νᾶγινε; Μήπως καὶ πέρασε καθόλου ἀπ' τὸ σπῖτι σας σήμερα;

ΛΥΓΕΡΗ.— Ναι, κατὰ τὸ μεσημέρι πέρασε, πρὶν γίνει ἀκόμα τὸ σούσουρο, ἦρθε νὰ μοῦ ζητήσῃ ἂν ἔχω νὰ τοῦ δώσω κανένα φαναράκι... τοῦδῶσα ἓνα ἐκεῖ παλιὸ πὺν εἶχα μὲ σπασμένα γυαλιά.

ΓΙΑΝ.— Καὶ τί τὸ θέλε;

ΛΥΓΕΡΗ.— Σᾶμπως ξέρω καὶ γῶ!... Τὸν ρώτησα, δὲ μοῦ εἶπε τίποτα... Ἔ! τὸ θέλω μοῦ λέει...παράξενος ἄνθρωπος...δὲν τὸν βρῖσκεις ποτέ!

ΓΙΑΝ.— Πρῶτὴ φορὰ ἄργησε τόσο, τί νὰ κάνει καὶ δὲν ἔρχεται...

ΛΥΓΕΡΗ.— Ἀς πηγαίνω, ἂς πηγαίνω, ἢ Μυρτοῦλα θὰ μὲ περιμένει. Ἔλα, Γιώργη, λοιπὸν παῖμε.

ΓΙΩΡΓ.— (Γυρίζοντας). Πηγαίνουμε κ' ἔρχουμαι καὶ σᾶς τὰ λέω.

ΠΕΤΡΟΧ.— Ἔλα σὰν τὸ πουλί, μὴ χασομερίσεις σὺν δρόμο.

ΓΙΩΡΓ.— Ὅχι.

ΠΕΤΡΟΧ.— (Ἐνῶ φεύγουν, καὶ γυρίζοντας πρὸς τὰ μέσα). Πές τοῦ Μπάρδαλη πῶς θέλω αἰῤῥιο νὰ τὸν δῶ, καὶ νὰ τοῦ μιλήσω, γιὰ τὴν δουλειὰ πὺν ξέρεις.

ΛΥΓΕΡΗ.— (Ἐνῶ φεύγει). Ναι, ναι, Μπάρδαλη...

Σκηνή δ'.

(Τώρα ὁ Πετροχάρης καὶ ἡ Γιαννοῦλα κάθονται μπρὸς στὴν ὀρθόγωνιχη πόρτα καὶ κυτοῦν πρὸς τὰ ἔξω).

ΠΕΤΡΟΧ.— Ἔτσι ντὲ... Νὰ σὲ κλέβουν καὶ σένα ὅπως ἔκλειψες καὶ μᾶς... Κάθετε στὸ σπίτι πὺν περάσαμε τὴ μιση ζωή μας, πὺν στεφανωθήκαμε, πὺν γεννήθηκε ὁ Μάνθος μας, καὶ θέλει καὶ ἔδω νὰ καθήσει... νὰ ἔδω... χά! χά!... Στὸ σπίτι τοῦ πατέρα μου, πὺν οἱ τοῖχοι του εἶδαν τόσα καὶ τόσα. Ἐδὼ φάγαν καὶ κοιμήθηκαν βασιλιάδες.

ΓΙΑΝ.— Πέρασε ἡ ὥρα δὲν πᾶς νὰ πλαγιάσεις;

ΠΕΤΡΟΧ.— Νὰ πλαγιάσω, τί λές;

ΓΙΑΝ.— Εἶναι ἀργά, Πετροχάρη.

ΠΕΤΡΟΧ.— Γυναίκα, κάτι μεγάλο ὅλα αὐτὰ μοῦ προμυνᾶνε. Ντροπιάζουν τὰ κορίτσια μας, μὰ καὶ ἄλλοι ἀρπάζουν ὅτι μᾶς κλέψανε.

ΓΙΑΝ.— Ἰσα μὲ τὸ πρῶτ' θὰ καθήσουμε ἔτσι;

ΠΕΤΡΟΧ.— Μοῦ φαίνεται πὺς ξανάρχεται ὁ καιρὸς πὺν πολεμοῦσα δίπλα στὸν πατέρα μου, μέσ' στὰ παλληκάρια του παλληκάρη κ' ἐγώ... Ἀλλοίμονο!.. Δὲν πρόφθασα καλὰ ν' ἀκούσω τοῦ πολέμου τὴν ἀντάρα καὶ σώπασε... Ἀργήσα νὰ γεννηθῶ, εἶχα τὴν ἀτυχία νὰ εἶμαι τὸ μικρότερο παιδὶ τοῦ σπιτιοῦ... Μὰ μοῦ φαίνεται πὺς μοῦ μέλλεται ὅτι τότε δὲν καλοεῖδα, τώρα νὰ δῶ... Κάτι θὰ γίνεῖ γυναῖκα.

ΓΙΑΝ.— Τί νὰ γίνεῖ; Τί βάζει ὁ νοῦς σου; Μὰ φαντάζεσαι ἄδικα. Κοντεῦνουν μεσάνυχτα, τέτοια ὥρα ἄλλοτε βαθιὰ κοιμόσουν.

ΠΕΤΡΟΧ.— (Φεύγει ἀπ' τὴν πόρτα καὶ σὺν μεταξὺ ἡ Γιαννοῦλα τὴν κλείνει). Μὰ ἀπόψε δὲν κοιμᾶμαι. Τώρα θάρθει ὁ Γιώργης, θάρθει καὶ ὁ Μάνθος, θὰ μᾶς ποῦνε τὰ καθέκαστα, διψάω νὰ μάθω, νὰ μάθω πὺς τὸν κλέψανε... αὐτὴ εἶναι ἡ ἐκδίκησί μου κ' ἔρχεται ἀπὸ Θεοῦ!— (κάθεται μπρὸς στὴ φωτιά).

ΓΙΑΝ.— (Ὁρθια). Καὶ αὔριο μέρα εἶναι, τὰ μαθαίνεις αὔριο.

ΠΕΤΡΟΧ.— Αὔριο εἶπες; Αὔριο ἔχουμε ἄλλη δουλειά.

ΓΙΑΝ.— Τὶ δουλειά;

ΠΕΤΡΟΧ.— Ρωτᾶς; Δὲν ξέρεις; Ἔχουμε ν' ἀποφασίσουμε μὲ τὸ Μπάρδαλη τί θὰ κάνουμε γιὰ κείνη πὺν μᾶς ντροπίασε.

ΓΙΑΝ.— Ἀκου με καὶ μένα τὴν κακομοῖρα, μὴν τὰ μεγαλώνεις τόσο πολὺ, μὴ φαντάζεσαι ἄδικα πράματα πὺν μπορεῖ νὰ μὴν εἶναι κ' ἔτσι.

ΠΕΤΡΟΧ.— Γυναίκα, μὴ λές τέτοια λόγια, σκέψου πὺν θὰ καταντήσουμε... Πάει τὸ μεγάλο μας σπίτι. Ἡ γυναίκα τοῦ Νότη Πετροχάρη, ἡ Μάρω Πετροχάρη, ξέρεις τί εἶναι... Τοῦ Νότη τοῦ ἀδερφοῦ μου τὸ σπίτι, εἶναι σπίτι ντροπῆς, ἐκεῖ μέσα κρύβει ἡ γυναίκα του, χίλιων λογιῶν ἀνομήματα. Ἀνάθεμα τὴν ὥρα πὺν ὁ Νότης πῆγε νὰ μπλέξει μὲ τὸ βρωμόσοο τῶν Πελαρέων.

ΓΙΑΝ.— Γιατί τὸ λές αὐτό; Τὸ σοῖ τῶν Πελαρέων εἶταν τὸ πρῶτο στὸν τόπο, πολὺ πιὸ ψηλὰ ἀπ' τὸ δικό μου καὶ τὸ δικό σου. Καὶ ὅλοι ἀντρειωμένοι οἱ Πελαρέοι μὲ τ' ὄνομα.

ΠΕΤΡΟΧ.— Οὐφ! βαρέθηκα τόσα χρόνια ν' ἀκούω ὅλο Πελαρέους καὶ Πελαρέους... Καλὰ ἀντρειωμένοι εἶτανε, τᾶκουσα... μὰ τὸ σπίτι τους γεμάτο μαγεῖες... Λέγαν πὺς ἀπὸ ζωτικὰ κρατᾶνε, γιατί κάποιος παλὼς τῆς γεννιάς τους μὲ Νεράϊδα εἶχε κοιμηθεῖ. Πιστεύουν πὺς ἀράπηδες φυλᾶν τὰ χρυσαφικά τους καὶ τὴ νύχτα γυρίζουν στοῦ σπιτιοῦ τίς αἰλές... Τρομάρα εἶταν τὸ σπίτι τους... Θυμᾶσαι λέγαν πὺς ἡ Γριὰ Πελαρέαινα, ἡ μάννα τῆς προκομμένης, χόρευε τὴ νύχτα γυμνὴ μὲ τ' ἀερικά κ' ἕνα στοιχειὸ ἔβγαινε ἀπ' τὸ πηγάδι τους τὰ μεσάνυχτα καὶ φώναζε λόγια ἀξεδιᾶλτα, πὺν μόνο οἱ Πελαρέοι ξέραν νὰ τὰ ξηγήσουν. Δαιμονικῶν εἶταν ἐκεῖ φωλιὰ καὶ ὅσοι ἀπ' τὸ σπίτι τους περνοῦσαν, σταυροκοπιούνταν.

ΓΙΑΝ.— Ναί, ἔτσι ὁ κόσμος ἔλεγε... Πῶ! Πῶ!... Θέ μου φύλαγε! (Σταυροκοπιέται)

ΠΕΤΡΟΧ.— Μεγάλο σοῖ, δὲ μπορῶ νὰ πῶ, μὰ βρωμόσοο, τοῦ διαβόλου σπιτικό. Γι' αὐτὸ τὸ εἶδες τώρα καὶ τῆς γέννας τους τίς προκοπές!... Ἀπὸ τέτοιο σοῖ, τέτοια θᾶβγαινε... Τοὺς δαιμόνους μὲ τὴ Σολωμονικὴ προσκαλαί καὶ λένε πὺς τίς σκοτεινὲς βραδιές, πάνω στὴν ταράτσα της, μὲ τὸν ἴδιο τὸ Σατανᾶ μιλάει. Αὐτὴ εἶναι ἡ συννυφάδα σου, ἡ Μάρω ἡ Πετροχάραινα.

ΓΙΑΝ.— (Σταυροκοπιέται). Ὁξαποδῶ, ὅξαποδῶ...

ΠΕΤΡΟΧ.— Θέλεις τώρα καὶ ἡ Μυρτοῦλα, ἡ κόρη τοῦ ἄλλου ἀδερφοῦ μου, νὰ καταντή-

σει, ξέρεις τί; Ἐπρεπε καὶ μεῖς νὰ ἔχουμε μιὰ κόρη νὰ κάνει τὰ ἴδια ἢ ἐσὺ νὰ κάνεις ὅ,τι ἔκανε, ἢ συννυφάδα σου, γιὰ νὰ φαντάσει τὸ κακὸ σ' ὅλο τὸ σόϊ... Ἡ ὁ γιός μας νὰ γίνει...

ΓΙΑΝ.— (Διακόπτοντας). Ποιὸς σοῦ εἶπε τέτοια πράγματα;... Δὲ σοῦ εἶπα γὼ πὼς φαντάζεσαι εὐκόλα;...

ΠΕΤΡΟΧ.— Χμ! χμ! ναί, φαντάζομαι, φαντάζομαι;... (Σιωπὴ γιὰ λίγο).

ΓΙΑΝ.— (Ὑστερα ἀπὸ λίγο). Πῶς ἀργεῖ αὐτὸ τὸ παιδί.

ΠΕΤΡΟΧ.— Ἄστονε ν' ἀργήσῃ... Ποιὸς ξέρεῖ τί θάχει νὰ μᾶς πεῖ ὅταν θαρθεῖ... Θὰ τὰ ξέρεῖ ὅλα μιὰ χαρά!... (Σιωπὴ γιὰ λίγο, ὕστερα ἀπὸ λίγο σὰν νὰ συνεχίζει κάποια ἐσωτερικὴ του σκέψι). Μωρὲ ποιὸς νᾶναι;... Μωρὲ ποιὸς νᾶναι;

ΓΙΑΝ.— Ὁ Κλέφτης;

ΠΕΤΡΟΧ.— Ὅχι... τί μὲ νοιάζει γι' αὐτόν;... Ὅποιος νᾶναι, ὁ Θεὸς τὸν ἔστειλε... ἂν μπορεῖς νὰ πεῖς ποτὲ πὼς ὁ Θεὸς βοηθάει τὸν Κλέφτη... Γιὰ τὸν ἄλλο ρωτάω...

ΓΙΑΝ.— Τῆς Μυρτούλας;

ΠΕΤΡΟΧ.— Ναί, τῆς Μυρτούλας... Ἄν εἴταν κανένας καλὸς, γιὰτὶ νὰ μὴν τὸ πεῖ;...

ΓΙΑΝ.— Μὰ μὴν κυττᾷς. Θὰ ντραπήκε τὸ κορίτσι.

ΠΕΤΡΟΧ.— Λὲς νὰ εἶναι ἔτσι;

ΓΙΑΝ.— Εἶμαι βέβαιη.

ΠΕΤΡΟΧ.— Ἄμποτες... Μὰ δὲ μοῦ φαίνεται, δὲ μοῦ φαίνεται... Ἐπειτα δὲ σοῦ εἶπα, ποιὸς βρίσκεται δῶ καλὸς στὸν τόπο; ρίξε μιὰ ματιὰ γύρω σου... Κανεῖς.

ΓΙΑΝ.— Ἀπὸ μεγάλο σόϊ λές;

ΠΕΤΡΟΧ.— Ἀπάνω κάτω...

ΓΙΑΝ.— Κανεῖς.

ΠΕΤΡΟΧ.— Τὰ βλέπεις λοιπόν, τὰ βλέπεις; Κανεῖς, κανεῖς... (στέκεται καὶ σκέπτεται, ἄξαφνα χτυπάει ἡ πόρτα. Ἀλλάζοντας ὄψος) Νὰ, ὁ Μάνθος θὰ εἶναι.

ΓΙΑΝ.— (Πηγαίνει ν' ἀνοίξει). Δὲν πιστεύω. Δὲν εἶναι αὐτὸ τὸ χτύπημά του, ὁ Γιώργης θὰ ξαναγύρισε (ἀνοίγει). Νὰ, ὁ Γιώργης.

Σκηνὴ ε'.

ΓΙΩΡ.— (Μπαίνει. Ἡ Γιαννούλα κλείνει τὴν πόρτα). Δὲν τὸν ἤϋρανε ἀκόμα.

ΓΙΑΝ.— Τὸν κλέφτη;

ΓΙΩΡ.— Ἄρ ποιὸν ἄλλο; Τὸν κλέφτη.

ΠΕΤΡΟΧ.— Ἐλα γειά σου, πές μας, τί ξέρεις;

ΓΙΩΡ.— Ὁ Ἀλεξωνίδης εἶχε βγεῖ ἔξω. Ὅταν ξαναγύρισε στὸ σπίτι, τί νὰ δεῖ!... Οἱ πόρτες ὀρθάνοιχτες, οἱ περισσότερες κλειδαριὲς λιμαρισμένες, ἡ κάσα του σπασμένη. Βάζει ὁ φίλος μας τίς φωνές, καταλαβαίνετε πὼς θάκανε ὁ τσιφούτης;... Μαζεύεται κόσμος, ἀστυνομία... μὰ ὁ κλέφτης πουθενά... Ποιὸς ξέρεῖ, ποῦ θὰ βρίσκεται τώρα κρυμμένος.

ΠΕΤΡΟΧ.— Καὶ τί ἔμαθες;... Θὰ τὸν βροῦνε, θὰ τὸν βροῦνε;

ΓΙΩΡ.— Ἐτσι φαίνεται, γιὰτὶ ἔχουνε κατὶ σημάδια, ποῦ ὁ κλέφτης φεύγοντας ἄφησε.

ΠΕΤΡΟΧ.— Τί σημάδια;

ΓΙΩΡ.— Πλήθος... Πρῶτα ἀπ' ὅλα ὁ φίλος μας, φαίνεται πὼς εἶναι ἄνθρωπος ποῦ ξέρεῖ τοῦ σπιτιοῦ τὰ κατατόπια.

ΓΙΑΝ.— Γιατί;

ΓΙΩΡ.— Νὰ, μπῆκε ἀπ' τὸ πορτάκι τὸ μικρὸ ποῦ βρίσκεται κάτω ἀπ' τὴ σκάλα, δὲν κάθησε ν' ἀνοίξει τὴ μεγάλη πόρτα... θὰ εἴταν δύσκολο...

ΓΙΑΝ.— Ἐχεις δίκιο. Ναί, δύσκολο. (στὴν Πετροχάρη) Θυμᾶσαι, ἐκείνη δὲν ἄνοιγε στὰ καλὰ καθούμενα.

ΠΕΤΡΟΧ.— (Μὲ λίκρα). Θυμᾶμαι, θυμᾶμαι..

ΓΙΑΝ.— Ἐ! λοιπόν, μπῆκε ἀπ' τὸ πορτάκι..

ΓΙΩΡ.— Καὶ βέβαια, κουτὸς εἴτανε;

ΓΙΑΝ.— Καὶ ἡ τζαμόπορτα, ἡ τζαμόπορτα;

ΓΙΩΡ.— Στάσου κυρὰ, νὰ δεῖς... Αὐτὸ ἤθελα νὰ πῶ καὶ γώ... Καὶ βρίσκεται μπροστὰ στὴ τζαμόπορτα... Μιὰ γροθιά στὸ τζάμι καὶ μπαίνει ἀπ' τὴν τρύπα ποῦ ἀνοίξε, μέσα στὴν κάμαρα ποῦ εἶχε ὁ ταλλαρᾶς τὴν κάσα του.

ΓΙΑΝ.— Ἄ! ποῦ τὸ ξέρουνε αὐτό;

ΓΙΩΡ.— Φῶς φανερό!... Τὸ τζάμι σπασμένο καὶ φαίνεται πὼς λαβώθηκε κι ὅλας στὸ χέρι του μὲ τὴ γροθιά ποῦ θὰ ἔδωσε στὸ τζάμι, γιὰτὶ ἡ πόρτα αὐτὴ εἴταν γεμάτη αἵματα.

ΓΙΑΝ.— Αἵματα;

ΓΙΩΡ.— Ναί... Καὶ στὸ τραπέζι ἀπάνω βρῆκαν ἓνα φαναράκι μὲ σπασμένα γυαλιά.

ΓΙΑΝ.— Φαναράκι;

ΓΙΩΡ.— Ναί.

ΓΙΑΝ. — Μὲ σπασμένα γυναιδιά;

ΠΕΤΡΟΧ. — Καὶ τί, σοῦ φαίνεται αὐτὸ παρᾶξενο;

ΓΙΑΝ. — (Φοβισμένη). Ἐμένα;... ὅχι...

ΠΕΤΡΟΧ. — Τότε λοιπὸν τί ρωτᾷς ἔτσι;

ΓΙΑΝ. — (Προσποιεῖται). Νὰ, τίποτα... τίποτα...

ΓΙΩΡ. — Τὸ εἶχε πάρει γιὰ νὰ τοῦ φέξει, πῶς θ' ἄβλεπε;

ΓΙΑΝ. — (Σαστισμένη μὰ πάντα μὲ προσποίηση). Βέβαια, βέβαια γιὰ νὰ τοῦ φέξει.

ΠΕΤΡΟΧ. — Ἡ σοῦ φαίνεται, πῶς μπορεῖ νὰ γίνει μιὰ κλειψιά στὰ σκοτεινά;...

ΓΙΑΝ. — (Πειραγμένη). Ναί, ναί, δὲ μπορεῖ νὰ γίνει στὰ σκοτεινά... βέβαια ναί. (στό Γιώργη). . . Ἐ, δὲν εἶναι αὐτὰ σημάδια... δὲν εἶναι; . .

ΓΙΩΡ. — Μὰ στάσου, κυρά, νὰ δεῖς. . . Εἶχε ξεχάσει φεύγοντας, ἀπὸ τὴ σαστισμάρα του φαίνεται, τὸ παλτό του. . . ἓνα παλτό. . . στάσου νὰ δεῖς. . . μοῦ τῶπανε. . .

ΓΙΑΝ. — (Λέει χωρὶς νὰ θέλει, ἀσυναίσθητα σχεδόν) Σταχτερό; . .

ΓΙΩΡ. — Ναί, κυρά, ποῦ τὸ ξέρεις; . .

ΓΙΑΝ. — (Προσποιεῖται τὴν ἡσυχίαν). Ποῦ τὸ ξέρω; Ποῦ τὸ ξέρω; . . Ἐτσι τῶπα. . . τὸ μάντεψα. . .

ΠΕΤΡΟΧ. — Σπουδαῖα τὰ πράματα! . . Τώρα θὰ μᾶς παινεθεῖς πῶς τὸ μάντεψες. . . Ὅλα τὰ παλτὰ ἀπάνω κάτω, τὰ ἴδια ἔχουν χρώματα. . . Μὴ κ' ἠθελες νὰ εἶταν κόκκινο; . .

ΓΙΑΝ. — Βέβαια, βέβαια. . . (στό Γιώργη). Καὶ τὸ εἶδες; . . τὸ εἶδες ἐσύ; . .

ΓΙΩΡ. — Δὲν τὸ εἶδα μὰ μοῦ τῶπανε, τὸ ἴδιο κάνει. . .

ΓΙΑΝ. — Α! στό εἶπανε. . . στό εἶπανε. . . (πηγαίνει κοντά του καὶ τὸν ρωτᾷ ἐσιγῶς). Ἐ! ἠύρανε τίποτα ἄλλο; . .

ΓΙΩΡ. — (Αντατά). Ἐ! τί ἄλλο θέλετε; . .

ΓΙΑΝ. — Βέβαια τί ἄλλο, τί ἄλλο; . . τίποτα ἄλλο. . .

ΓΙΩΡ. — Τώρα ἀπ' αὐτὰ τὰ σημάδια πολέμῳ νὰ βροῦνε ποιὸς εἶναι ὁ κλέφτης.

ΓΙΑΝ. — Ἐ! θὰ τὸν βροῦνε; Θὰ τὸν βροῦνε;

ΓΙΩΡ. — Ποιὸς ξέρε! . . Σταθῆτε ὁμῶς νὰ δεῖτε. . . Εἶναι καὶ κάτι ἄλλο.

ΓΙΑΝ. — Τί;

ΓΙΩΡ. — Τὸ παιδί τοῦ μαγαζιοῦ, ποὺ βρῖσκεται ἀντίκρου στοῦ Ἀλεξωνίδη τὸ σπίτι. . .

ΓΙΑΝ. — Ἐ; . .

ΓΙΩΡ. — Βλέπει ἓναν ἄνθρωπο νὰ βγαίνει ἀπὸ τοῦ ταλλαρᾶ τὴν πόρτα καὶ νὰ παίρνει πηλαλόντας τὰ σοκάκια, τραβώντας ἔξω ἀπ' τὴ χώρα, πρὸς τὰ χωράφια φέρεται. . . εἶταν ἴσα ἴσα ἡ ὥρα ποὺ ἔγινε ἡ κλειψιά. . . αὐτὸ τὸ πράμα πῆγε στ' αὐτιά τῆς ἀστυνομίας. Γι' αὐτὸ τώρα βρῖσκεται ὅλη στὸ ποδάρει καὶ τὸν ψάχνει ὥσθ' ἀπ' τὴν πόλη πρὸς τὰ χωράφια.

ΓΙΑΝ. — (Σιγὰ στὸ Γιώργη). Καὶ δὲν εἶδε ποιὸς εἶταν;

ΓΙΩΡ. — Ποῦ νὰ δεῖ στὰ σκοτεινά; κ' ἔπειτα ἤξερε; . .

ΓΙΑΝ. — Θὰ τὸν πιάσουν; Θὰ τὸν πιάσουν; Τὶ λένε; . .

ΠΕΤΡΟΧ. — Τὶ σοῦ στάθηκε ἐσένα; . . Καλὰ καὶ σώνει νὰ τὸν πιάσουν. Ἐγὼ σοῦ λέω πῶς θὰ γλυτώσει κ' ἔτσι πρέπει, τί θὰ πῇ. . . Ποιὸς ξέρε τώρα ποῦ εἶναι κρυμμένος. Καὶ ἅμα ἡσυχάσουν τὰ πράματα, θὰ τοῦ δώσει δρόμο νὰ φύγει ἀπὸ τὸν τόπο, καὶ ἂς τρέχει νὰ γυρεύει ὁ Ἀλεξωνίδης τοὺς παραδες του.

ΓΙΑΝ. — Λές; . .

ΠΕΤΡΟΧ. — Βέβαια, ἔτσι θὰ γίνει.

ΓΙΑΝ. — Ἄ! ἔτσι ναί. (στό Γιώργη). Καὶ τὶ λογιῶν εἶταν αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος; . . Δὲν εἶδε τὸ παιδί; . .

ΓΙΩΡ. — Ποῦ νὰ δεῖ! . . Τὸν ρωτοῦσε ὁ ἀστυνομὸς κ' ἔλεγε μέσες ἀκρες. . . (μυμῆται). Εἶδε, λέει, νὰ βγαίνει ἀπ' τὴν πόρτα καὶ νὰ φεύγει τρεχάτος ἓνας ἄνθρωπος, μοῦ φάνηκε ψηλὸς, πολὺ ψηλὸς, σὰ Γίγαντας. . . τί ἄλλο νὰ δεῖ. . .

ΓΙΑΝ. — (Μὲ κάποια χαρά). Πολὺ ψηλὸς

ΓΙΩΡ. — Σὰ γίγαντας, σοῦ λέω.

ΓΙΑΝ. — (Μὲ χαρά). Ἄ! σὰ γίγαντας, σὰ γίγαντας. . .

ΓΙΩΡ. — Ἐτσι ἔλεγε τὸ παιδί. . . Ἐξέρω καὶ γὼ τώρα! . . Μπορεῖ ἔτσι κι ὅλας νὰ τὸ φαντάσθηκε ἅμα ἔμαθε πῶς αὐτὸς εἶταν ὁ κλέφτης. . .

ΓΙΑΝ. — Οὐ! πάψε πιά, ὅλο κουταμάρες λές, ὅλα ἐσὺ τὰ ξέρεις. . . ἀφοῦ τὸν εἶδε Γίγαντα, ἔτσι καὶ θὰ εἶναι.

ΓΙΩΡ. — Καλὰ, καλὰ, κυρά, ἂς εἶταν καὶ Δράκοντας, τί θὰ κερδίσω ἐγώ;

ΠΕΤΡΟΧ. — Καλὰ σοῦ λέει, ἔχει δίκιο.

ἔπειτα, τί σέ νοιάζει σένα καὶ κάθεσαι καὶ πονο-
κεφαλῆς;

ΓΙΑΝ. — (Σαστισμένη). Ἐμένα;... τίποτα!...
τίποτα!... (Σιωπὴ γιὰ λίγο).

ΠΕΤΡΟΧ. — (Ζᾶν νὰ μιλάει μόνος του ξακο-
λουθώντας κάποια ἐσωτερικὴ του σκέψη). Ἄ, χα-
μένε... Ἐπρεπε καὶ σένα μαζί νὰ σηκώσουν...
Ὅτι καὶ ἂν σοῦ κάνανε, λίγο εἶναι, ληστή, κα-
κοῦργε...

ΓΙΑΝ. — (Πηγαίνει κοντὰ στό Γιώργη καὶ
τοῦ λέει σιγά). Τὸ Μάνθο μήπως ἔτυχε νὰ τὸν
δεῖς μέσα στὸν κόσμο;... Δὲν ἔτυχε νὰ τὸν δεῖς;...
ΓΙΩΡ. (Αὐρατά). δὲν τὸν εἶδα ποῦπετα.

ΓΙΑΝ. — Δὲν ἔτυχε νὰ τὸν πάρει τὸ μάτι σου
πουνθενά;

ΓΙΩΡ. — Μέσα σὲ τόσον κόσμο, ποῦ νὰ τὸν
δεῖς!... Κανένας ἀκόμα δὲν κοιμήθηκε καὶ οὔτε
θὰ κοιμηθεῖ.... Ὅλοι βρῆκαν κουβέντα καὶ
μιλᾶνε.... Ποιὸς ξέρει ποῦ θὰ βρίσκεται καὶ
μαθαίνει τὰ νέα.

ΠΕΤΡΟΧ. — Νὰ ρθεῖ, τί θὰ ἔχει νὰ μᾶς
πεῖ.... Ἐγὼ σοῦ λέω πῶς δὲν ἀργεῖ μόνο γι'
αὐτό.... Ἐ! καὶ κάτι ἄλλο....

ΓΙΑΝ. — (Μὲ φόβο). Τί; Μά τί;...

ΠΕΤΡΟΧ. — (Σιγά). Νὰ, ζητάει νὰ μάθει
καὶ τὸν ἄλλο.... καταλαβαίνει;...

ΓΙΑΝ. — Ἄ! βέβαια.... ναί!...

ΠΕΤΡΟΧ. — Ἄν τῷμαθε τὸ παιδί καὶ θὰ
τῷμαθε, θὰ εἶναι πιστεύω μὲ τὸ Μπαρδαλή,
ξέρεις πόσο θὰ τοῦ κόστισε ἓνα τέτοιο;

ΓΙΑΝ. — Καὶ βέβαια....

ΠΕΤΡΟΧ. — Τόχεις λίγο, τὸ παιδί ἔχει
φυλότιμο....

ΓΙΑΝ. — Βέβαια... (σιωπὴ γιὰ λίγο).

ΓΙΩΡ. — (Ὑστερα ἀπὸ λίγο). Ἐ! σᾶς τὰ εἶπα
τώρα, τὰ μάθατε καὶ αὔριο μαθαίνω καὶ σᾶς λέω
κι ἄλλα, ἂν καὶ θὰ σᾶς τὰ πεῖ ὁ κύρ Μάνθος καλύ-
τερα ἀπὸ μένα.... Κυρά, μὲ θέλεις ἄλλο τίποτα;

ΓΙΑΝ. — Ὅχι, πήγαινε κοιμήσου....

ΓΙΩΡ. — Καληνύχτα.... (Ἐνῶ ὁ Γιώργης
πάει νὰ βγεῖ ἀπὸ δεξιά).

ΓΙΑΝ. — Ἐ! Γιώργη, πολὺ ψηλὸς δὲν εἶταν
αὐτός;... Ἐτσι δὲν εἶπε τὸ παιδί;...

ΓΙΩΡ. — (Σταματάει). Σὰ γίγαντας, σοῦ
εἶπα, κυρά.... (Χασμουριέται). Ἄ!... θὰ πάω
νὰ πέσω σὰν ψόφιος.

ΠΕΤΡΟΧ. — Τί μᾶς νοιάζει ψηλὸς, κοντὸς,
γίγαντας, τί σ' ἔπιασε;... Μωρὲ, περιέργεια!...
Ἐμένα τί μὲ νοιάζει;... Μόνο νὰ φύγει γιὰ νὰ
χάσει ὁ Ἀλεξωνίδης τὰ χρήματα.

ΓΙΑΝ. — (Ἐνῶ ὁ Γιώργης φεύγει). Σὰ
γίγαντας, σὰ γίγαντας!... νὰ φύγει, νὰ φύγει...
Τί μᾶς νοιάζει εἶπες, ναὶ βέβαια, τί μᾶς νοιά-
ζει;... Νὰ φύγει, νὰ φύγει....

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Ἡ ἔκτη σκηνοθεσία, ὅπως καὶ στὸ πρῶτο μέρος.

Σκηνὴ α'.

Ὁ Πετροχάρης κάθεται καὶ καπνίζει. Δίπλα
κάθεται ἡ γυναῖκα του.

ΓΙΑΝ. — (Σὰ νὰ συνεχίζει ἀρχινισμένη κου-
βέντα). Δὲν εἶναι λοιπὸν, πάντα κακὸ πρᾶμα
μὰ κλεισιά;

ΠΕΤΡΟΧ. — Καὶ βέβαια, τέτοιες κλειψιὲς
εἶναι ἀπὸ Θεοῦ.

ΓΙΑΝ. — Εἶναι ἀπὸ Θεοῦ, λοιπὸν ἀπὸ Θεοῦ...

Ὁ κλέφτης τότε δὲ θὰ εἶναι κακὸς ἄνθρωπος;

ΠΕΤΡΟΧ. — Ὁ κλέφτης πάντα εἶναι κλέφτης.

ΓΙΑΝ. — (Μὲ χωρὶς θάρρος). Ὁ κλέφτης
πάντα εἶναι κλέφτης!... (Ὑστερα ἀπὸ λίγο).
Μὰ ἀφοῦ εἶναι ἀπὸ Θεοῦ;...

ΠΕΤΡΟΧ. — (Εἰρωνικά). Θέλεις νὰ πεῖς τότε
πῶς ὁ κλέφτης εἶναι ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ;

ΓΙΑΝ. — Ὅχι δά!... Δὲν ἤθελα νὰ πῶ
αὐτό.... Ὁ κλέφτης ἄνθρωπος Θεοῦ; Σὰν
πολὺ δὲν εἶναι;... Μὰ ἀφοῦ ἔκανε πράξι πού
ἤθελε ὁ Θεός.... δὲν εἶναι.... δὲν εἶναι καὶ
κανένα μεγάλο κακὸ... Ἀφοῦ ὁ Θεὸς τὸ ἤθε-
λε.... Ἐτσι δὲν εἶναι;...

ΠΕΤΡΟΧ. — Μοῦ τὰ μπλέκεις, γυναῖκα....
Ὁ κλέφτης πάντα εἶναι κλέφτης καὶ πάντα
κάνει κακὴ πράξι.... Αὐτὴ ὅμως ἡ κακὴ του
πράξι, μπορεῖ ἔτσι στοργαῖον διαβόλου νὰ εὐχα-
ριστήσῃ κάποιον ἄλλον ἀδικημένο, πού
ζητάει ἐκδίκησι, ὅπως ἐμεῖς καλὴ ὥρα.

ΓΙΑΝ. — Ἄ! νὰ εὐχαριστήσῃ!...

ΠΕΤΡΟΧ. — Ναί.... Καὶ αὐτὴ τὴν εὐχα-
ρίστησι μᾶς τὴ δίνει ἡ δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ,
πού δὲ θέλει ν' ἀφήσῃ κανένα παραπονε-
μένο.... Αὐτὴ μᾶς δίνει τὴν ἐκδίκησι πού ζητάμε.

ΓΙΑΝ. — Ὁ Θεὸς μᾶς δίνει τὴν ἐκδίκησιν πού ζητᾶμε!

ΠΕΤΡΟΧ. — Γι' αὐτὸ λέγεται δίκαιος Θεός.

ΓΙΑΝ. — Μὰ ἂν κανεῖς θελήσει νὰ πάρει τὴν ἐκδίκησιν μόνος του;

ΠΕΤΡΟΧ. — Τί θέλεις νὰ πεῖς μὲ τοῦτο;

ΓΙΑΝ. — Μὰ, ἂν ἐγώ... ἢ σὺ καλύτερα πού εἶσαι ἄνδρας.... Στάσου νὰ δεῖς τί θέλω νὰ πῶ.... Ὁ Ἀλεξωνίδης μᾶς ἔκλεψε, ἔτσι δeneῖναι;

ΠΕΤΡΟΧ. — Μᾶς ἀφάνισε ὁ ἄτιμος!

ΓΙΑΝ. — Ἐ! λοιπὸν, ἂν ἔκλεβες καὶ σύ... Ἄς ποῦμε πὼς εἴσουν ἐσὺ ὁ ἀποψινὸς κλέφτης... Ἐ! τότε δὲ θὰ ἔπαιωνες μόνος σου τὴν ἐκδίκησιν;

ΠΕΤΡΟΧ. — (Μὲ λίγο θυμό). Ἄν εἴμουν ἐγὼ ὁ κλέφτης!

ΓΙΑΝ. — Βέβαια, δὲ θὰ εἴσουν κακὸς ἄνθρωπος....

ΠΕΤΡΟΧ. — Εἶσαι καλὰ, γυναῖκα, ἢ νὰ βάλω τίς φωνές;.. Ὁ ἄνδρας σου, ὁ Πετροχάρης κλέφτης!

ΓΙΑΝ. — Τί φουρκίζεις;... Τόπα κι ὅλας κ' ἔγινε;... Ἐδῶ κουβεντιάζουμε.... Πές μου αὐτὸ πού σὲ ρωτιάω....

ΠΕΤΡΟΧ. — Δὲ μὲ παρατᾷς ἡσυχο, γυναῖκα!...

ΓΙΑΝ. — Ἐγὼ δὲν ξέρω καὶ πολλὰ γράμματα.... Σὲ ρωτάω ἀπλᾶ.... Ἐνα πράγμα πού κάνει ὁ Θεός, δὲ μπορεῖ νὰ τὸ κάνουν καὶ οἱ ἀνθρώποι;

ΠΕΤΡΟΧ. — Ὁχι, γιατί τότε οἱ ἀνθρώποι γίνονται θεοί!...

ΓΙΑΝ. — Τώρα τὸ παράκανες!... Θέλεις νὰ πεῖς τάχατες, πὼς ἂν ἔκλεβες θὰ γινόσυνα Θεός; (Κάνει τὸ στανρό της). Μὲ κάνεις καὶ κολάζουμαι!

ΠΕΤΡΟΧ. — Ἄν τιμωροῦσα ἐγὼ μόνος μου τὸν κλέφτη πού μ' ἔκλεψε.... βέβαια θὰ γινόμυνα Θεός!... Μόνο ὁ Θεός τιμωραῖ.

ΓΙΑΝ. — Τότε πὼς ἐσὺ θέλεις ὁ Μπάρδαλης μονάχος του νὰ τιμωρήσῃ τὴ Μυρτούλα;... Εἶναι ὁ Μπάρδαλης Θεός;...

ΠΕΤΡΟΧ. — Ἄλλο εἶναι αὐτό....

ΓΙΑΝ. — Ἄλλο εἶπες;... Ποῦ τὸ ξέρεις ἂν δὲν εἶναι καὶ αὐτὸ ἀπὸ Θεοῦ;

ΠΕΤΡΟΧ. — Παραμιλᾷς, γυναῖκα;...

ΓΙΑΝ. — Δὲν ξέρω, Πετροχάρη!... (Τὰ

χάνει). Μὰ καίτι ἤθελα νὰ σοῦ πῶ.... καίτι μοῦ φαίνεται.... δέν.... (χάνει τὸ λίγο θάρρος της καὶ κόβεται).

ΠΕΤΡΟΧ. — Τί;

ΓΙΑΝ. — Νὰ, ἤθελα νὰ σοῦ πῶ... (Ἄξαφνα σὰ νᾶλλάζει γνώμη). Τί ἀνάποδος κόσμος!...

ΠΕΤΡΟΧ. — (Ἀπότομα). Τὸ ξέρω καιρὸ τώρα. (Σιωπὴ γιὰ κάμποσο. Συλλογίζονται κ' οἱ δυὸ).

ΓΙΑΝ. — (Ὑστερα ἀπὸ λίγο). Καίτι ἄλλο, Πετροχάρη, θὰ σὲ ρωτήσω....

ΠΕΤΡΟΧ. — Πάλι τὰ ἴδια!

ΓΙΑΝ. — Γιὰ πές μου.... Ἀφοῦ εἶναι ἀπὸ Θεοῦ οἱ κλεψιὲς καμμιὰ φορὰ, λές νὰ εἴταν ἀπὸ Θεοῦ κ' οἱ κλεψιὲς πού μᾶς ἔκανε ἐμᾶς ὁ Ἀλεξωνίδης ὅταν....

ΠΕΤΡΟΧ. — Πὼς σοῦ ἤρθε αὐτό;... Ἐμεῖς τί ἐκάναμε γιὰ νὰ τιμωρηθοῦμε ἀπ' τοῦ Θεοῦ τὴ Δικαιοσύνη;... Ἦ ἐπειδὴ ὁ Γέρω-Πετροχάρης πολεμοῦσε γιὰ τὴν πατρίδα καὶ εἴταν Κλέφτης στὰ βουνά;...

ΓΙΑΝ. — (Λίγο φοβισμένη). Ὁχι, μὰ ὁ πατέρας τοῦ Γέρω-Πετροχάρη....

ΠΕΤΡΟΧ. — Ἐ! τί θέλεις νὰ πεῖς;...

ΓΙΑΝ. — (Φοβισμένη). Νὰ, σταματοῦσε τὰ καράβια στὸν Κάβο καὶ ἔκανε μέσα γιουροῦσι... ἔ;...

ΠΕΤΡΟΧ. — (Σηκώνεται). Ἐ! τί λές αὐτοῦ;..

ΓΙΑΝ. — (Μισοσηκώνεται). Δὲν εἶναι ἀλήθεια;

ΠΕΤΡΟΧ. — Ἀλήθεια;... Ὁχι δὲν εἶναι ἀλήθεια.... Ὁ Πετροχάρης δὲν πῖράζε τὰ Ρωμέικα καράβια... τὰ ξένα, μόνο τὰ ξένα.

ΓΙΑΝ. — (Φοβισμένη). Ὁχι πάντα... Ἐπειτα τόσους ἀνθρώπους χάλασε....

ΠΕΤΡΟΧ. — Σώπα!...

ΓΙΑΝ. — (Μὲ πολὺ φόβο). Ναί.... ναὶ Πετροχάρη!...

ΠΕΤΡΟΧ. — Πάψε!... Ἐκεῖνοι ἀρπάζαν μὲ τὸ σπαθὶ τους, δὲν εἴταν προστυχοκλέφτες!... Ὁχι, δὲ μπορεῖς νὰ τοὺς πεῖς ἔτσι.... Στὴ γεννιά μου μόνο παλληκάρια βρίσκονται καὶ ὄχι κλέφτες.... (Στὰ τελευταῖα τὸν λόγια χτυπάει ἡ πόρτα).

ΓΙΑΝ. — (Πολὺ φοβισμένη), Αὐτός!.. αὐτός θὰ εἶναι!... τὸ χτύπημά του... (Σὰ νὰ μὴ θέλῃ ν' ἀνοίξῃ).

ΠΕΤΡΟΧ.—^οΕ! τί κάθεσαι;... Δὲν ἀνοίγεις;

ΓΙΑΝ.— Τώρα... τώρα ἀνοίγω... (Πηγαίνει φοβισμένη καὶ ἀνοίγει. Μόλις τὸν βλέπει κάνει πίσω). Παιδί μου!...

Σκηνή β'.

(Αὐτὸς μπαίνει μέσα σὰν κλέφτης, ἂν καὶ προχωρεῖ ὁμως μὲ ἀρετὸ θάραρος. Εἶναι νέος ὡς 25 χρονῶν, φορεῖ ροῦχα μαῦρα, ρεμπούπλικα. Ἡ δὴ ἐνδυμασία του λίγο παλαιῶν καιροῦ, μονστάκι μικρό. Ἔχει στὸ σακάκι του λίγα αἱματὰ, τὸ κολάρο τοῦ σακακιοῦ του σηκωμένο, τὸ δεξὶ του χέρι στὴν τσέπη τοῦ σακακιοῦ. Κυτᾶζει μάλιστα μπαίνει μὲ μιὰ ματιὰ γύρω του καὶ κλείνει μὲ τ' ἄλλο χέρι τὴν πόρτα γλήγορα. Ἡ Γιαννούλα πάει στὸ σοφᾶ καὶ στέκει ἀπολιθωμένη, μὲ τὰ δυνὸς της χέρια πίσω κρατᾶει τὸ σοφᾶ καὶ κυτᾶζει τὸ γυνὸς της σὰ νὰ τᾶχει χαμένα.)

ΜΑΝΘ.— (Ποῦ τὴν ἀντιλαμβάνεται). Τί εἶναι;... τί τρέχει;...

ΠΕΤΡΟΧ.—^οΕ! πές μας, γιὰ τὴν κλεψιά...

ΜΑΝΘ.— (Προσποιητᾶ). Ποιὰ κλεψιά;... (Ἀφίνει τὸ καπέλλο του στὸ τραπέζι).

ΠΕΤΡΟΧ.—^οΕ, δὲν τᾶμαθες; τοῦ Ἀλεξωνίδη...

ΜΑΝΘ.— Ναί, τοῦ Ἀλεξωνίδη τὸ σπίτι... (Προσποιεῖται μὰ φοβισμένα). Δὲ μάθατε, δὲ μάθατε ποιός;...

ΠΕΤΡΟΧ.— Πές μας ἐπὶ ποῦ εἶσουν ἔξω, ἐμεῖς ποῦ νὰ ξέρομε δῶ πέρα;...

ΜΑΝΘ.— Βέβαια, ποῦ νὰ ξέρετε; ποῦ νὰ ξέρετε;

ΠΕΤΡΟΧ.— Μωρὲ σὺ δὲν εἶσαι καλὰ... Ποῦ γύριζες;... Σὲ καμὶα ταβέρνα θὰ εἶχες τρυπώσει...

ΓΙΑΝ.— Παιδί μου, πᾶμε νὰ κοιμηθῆις, νὰ ἡσυχάσεις...^οΕ! αἴριο στὰ λέει...

ΜΑΝΘ.— Ναί, ναι πᾶμε, μητέρα, μά... (κυτᾶζει πρὸς τὴν πόρτα).

ΠΕΤΡΟΧ.— (Γελαστᾶ). Τί;

ΓΙΑΝ.— Ἐλα, πᾶμε, πᾶμε... (τὸν τραβάει).

ΠΕΤΡΟΧ.— (Ἡσυχᾶ). Τὸ παλτό σου τί τὸ κανες;... τῷχασες;... Ποῦ τᾶφες;...

ΜΑΝΘ.— Τὸ παλτό μου;... τὸ παλτό μου;...

ΠΕΤΡΟΧ.— Ναί.

ΜΑΝΘ.—^οΑ! ἐδῶ ἀπέναντι, στοῦ Μπάρδαλη τὸ σπίτι.

ΠΕΤΡΟΧ.— Πότε εἶσουν;

ΜΑΝΘ.— Νὰ τώρα... τώρα, κουτσοπίναμε μὲ τὸ Μπάρδαλη.

ΠΕΤΡΟΧ.— Καὶ τί γίνονται;

ΜΑΝΘ.— Καλὰ.

ΠΕΤΡΟΧ.—^οΕ! στὰ εἶπε ὁ Μπάρδαλης;...

ΜΑΝΘ.— Τί νὰ μοῦ πεῖ;... Σοῦ εἶπα κουτσοπίναμε... (κυτᾶζει φοβισμένα πρὸς τὴν πόρτα)

ΠΕΤΡΟΧ.— Καὶ ἡ Μυρτούλα;

ΜΑΝΘ.— Ἡ Μυρτούλα τραγουδοῦσε... Τρελλὴ τὴν ξέρεις δὰ γιὰ τραγοῦδι...

ΠΕΤΡΟΧ.— (Γελαίει εἰρωνικά)... χά! χά! χά!

ΓΙΑΝ.—^οΑς τὸ παιδί, πᾶμε... πᾶμε τώρα.

ΜΑΝΘ.— Ναί πᾶμε... πᾶμε, μητέρα...

ΠΕΤΡΟΧ.— (Τὸν σταματᾶει). Δὲν εἶσουν στοῦ Μπάρδαλη, ὄχι, γιατί ἂν εἶσουν θὰ μάθαινες τῆς Μυρτούλας τίς προκοπές... εἶναι ντροπιασμένη!... Τὸ ξέρεις...

ΜΑΝΘ.— (Ὁπισθοχωρεῖ φοβισμένος καὶ λέει σασιτισμένος σχεδὸν ἀσυναίσθητα). Ναί... ντροπιασμένη... (Καὶ σὰν τώρα νὰ περιμένει κάτι νὰ ξεσπάσει, κυτᾶει ἀπλανῶς).

ΠΕΤΡΟΧ.—^οΑ! τὸ ξέρεις λοιπὸν καὶ σὺ!...^οΕ! μάθανε μὲ ποιόν;... μὲ ποιόν;

ΜΑΝΘ.—^οΑ! δὲ μάθανε μὲ ποιόν... δὲ μάθανε... ὄχι... πᾶμε... πᾶμε μητέρα... (κυτᾶζει τὴν πόρτα).

ΠΕΤΡΟΧ.—^οΕ! πῆγαινε κοιμήσου, καὶ αἴριο τὰ λὲς καλύτερα...^οΕτσι ντὲ μιὰ φορὰ καὶ σὺ, νὰ τὸ ρίξεις ἔξω...

ΓΙΑΝ.— Ἐλα πᾶμε, πᾶμε... (τὸν κρατᾶει ἀπ' τὸ χέρι).

ΜΑΝΘ.— (Κυτᾶζει πρὸς τὴν πόρτα). Μὰ ποῦ, μητέρα, ποῦ;

ΓΙΑΝ.— Νά, στὴν κάμαρά σου, παιδί μου...

ΜΑΝΘ.—^οΟχι, ὄχι, κάπου ἄλλοῦ νὰ κρυφτῶ, μὰ ποῦ νὰ πάω;... κάπου νὰ κρυφτῶ... νὰ κρυφτῶ... μὲ κυνηγᾶνε...

ΠΕΤΡΟΧ.— Ποιός;...

ΜΑΝΘ.— Νά... ἡ ἐξουσία...

ΠΕΤΡΟΧ.— Τί;...

ΜΑΝΘ.— Νά, τσακώθηκα... τσακώθηκα...^οΑ! ἤθελε νὰ μοῦ κάνει τὸν καμπόσο ἐμένα!... ἐμένα!... νὰ γι' αὐτὸ μὲ κυνηγοῦνε!...

ΠΕΤΡΟΧ.— (Κάπως χαρούμενος μὰ μὲ ἀνησυχία). Τί ἔκανες; Τὸν λάβωσες;... Τὸν σκότωσες;... τῆς Μυρτούλας...^οΕ!... Τὸν ἔβα-

θες;... (Πηγαίνει κοντά του και τότε αντιλαμβάνεται τὰ αἵματα στο σανάκι του). Τί αἵματα εἶναι αὐτά;

ΜΑΝΘ. — (Κατσουφιασμένος) Ὅχι, ὄχι, τίποτα... (Βγάζει τὸ δεμένο χέρι ἀπ' τὴν τσέπη). Τοῦ-δωσα μιὰ γροθιά, καὶ νὰ λαβώθηκα καὶ γώ...

ΠΕΤΡΟΧ. — Ἔ, τί;... (Πηγαίνει κοντά του καὶ ἡ Γιαννοῦλα φοβισμένη πηγαίνει μακρότερα. Τοῦ κντάζει τὸ χέρι). Πίσω μου Σατανᾶ!...

ΓΙΑΝ. — (Πηγαίνει κοντά). Ἀσ' τὸ παιδί. Ἔλα πᾶμε Μάνθο...

ΠΕΤΡΟΧ. — Φύγε ἀπὸ κεῖ ἐσύ! (Τὸν τραβάει). Ἔλα δὼ!... (Τὸν πᾶχνει νευρικά τοῦ βρῖσκει κάτω λίμες κ' ἓνα μαχαῖρι). Τί εἶναι αὐτά;... (Τὰ πετάει μὲ θυμὸ χάμω).

ΜΑΝΘ. — (Μὲ τὰ μάτια κίτω). Τίποτα....

Τίποτα... (Τὰ λέει μὲ ὕφος ταπεινὸ).

ΠΕΤΡΟΧ. — (Πιάνει τὸ κεφάλι του). Ἀ! συμφορά!...

ΓΙΑΝ. — Δυστυχία μας!...

ΜΑΝΘ. — Τί κάνετε ἔτσι;... Δὲν εἶναι τίποτα... αὐτὸς μὲ λάβωσε, δὲν τὸν λάβωσα ἐγώ...

ΠΕΤΡΟΧ. — Εἶναι ἀλήθεια; εἶναι ἀλήθεια; (Τραβάει τὰ μαλλιά του). Κλέφτης!... Δὲ συλλογίστηκες τὴ γεννιά σου;

ΜΑΝΘ. — Πατέρα!... Νὰ κρυφτῶ, ποῦ νὰ κρυφτῶ;... Μὲ κυνηγοῦνε... Δὲ μὲ νοιάζει γιὰ μένα... μά...

ΓΙΑΝ. — Τὸν κυνηγᾶνε, νὰ τὸν κρύψουμε.

ΠΕΤΡΟΧ. — Ἐγὼ νὰ τὸν κρύψω!... Ποτέ!... Ὁ ὕδιος θὰ τὸν παραδώσω στῆς ἐξουσίας τὰ χέρια.

ΓΙΑΝ. — Συλλογίσου, εἶναι παιδί μας.

ΠΕΤΡΟΧ. — Πᾶψε!... Ἔτσι πρέπει νὰ κάνει ἓνας Πετροχάρης!...

ΓΙΑΝ. — Ὁραῖος Πετροχάρης θὰ εἶσαι!... Τὸ σόι σου συλλογιέσαι τώρα!... Θὰ εἶσαι πατέρας φυλακισμένου!...

ΠΕΤΡΟΧ. — Τί εἶπες; Πατέρας φυλακισμένου ἐγώ!... (ἀκούονται χτυπήματα στὴν πόρτα δυνατά).

ΜΑΝΘ. — Νάτοι φθάσανε!...

ΠΕΤΡΟΧ. — Σοῦτ!... (σιγὰ) Δὲν εἶναι παιδί μου πιά!... (πρὸς τὴν πόρτα). Μὰ ὄχι δὲ θὰ τὸν δώσω...

ΦΩΝΕΣ. — (Ἀπέξω) Ἀνοίξτε, ἀνοίξτε, ἡ ἐξουσία...

ΓΙΑΝ. — (Χαμένα). Ὅχι, ὄχι, ἔτσι πρέπει... Ἔλα Μάνθο, πᾶμε... πᾶμε...

ΜΑΝΘ. — Ποῦ θὰ κρυφτῶ;...

ΓΙΑΝ. — Ποῦ, ποῦ νὰ κρυφτεῖ Πετροχάρη;...

ΠΕΤΡΟΧ. — (Σκέπεται λίγο, κ' ἔπειτα βγάζει τὸ κλειδί). Ποῦ ἄλλου;... Ποῦ ἄλλου;... Πάρε τὸ κλειδί τῆς κατώγας, ἐκεῖ δὲ θὰ τὸν βροῦν ποτέ... ποῦ ἄλλου;... (Κάνει νὰ τὸ δώσει στὴ Γιαννοῦλα μὰ πάλι στέκεται). Μαζὶ μὲ τὰ τίμια λείψανα;... ὦ!... (ἀποφασίζει). Πάρ' το... πάρ' το... (τὸ πέρνει κ' ἐνῶ ἡ Γιαννοῦλα φεύγει μαζὶ μὲ τὸ Μάνθο). Συχωρᾶτε με, Πετροχάρηδες, ἂν κρύβω ἓναν κλέφτη μαζὶ... μὰ θὰ δεῖτε... θὰ δεῖτε...

ΦΩΝΕΣ. — (Ἀπέξω καὶ χτυπήματα δυνατά). Θ' ἀνοίξτε λοιπὸν, ἢ θὰ σπάσουμε τὴν πόρτα;

ΠΕΤΡΟΧ. — (Πρὸς τὴν πόρτα). Τώρα... τώρα... Παίρνει γλήγορα, γλήγορα, ἀπὸ κάτω τὶς λίμες καὶ τὸ μαχαῖρι, τὸ κντάζει μὲ προσοχὴ σὰν κάτι ν' ἀνακαλύπτει). Μπᾶ!... (Κουνάει ἀπελπιστικά τὸ κεφάλι του καὶ ἀμέσως τὰ κρύβει στοῦ τραπεζιοῦ τὸ συριᾶρι. Πάει πρὸς τὴ δεξιὰ πόρτα καὶ κντάει πρὸς τὰ κάτω). Χα! χα! κρύψου καλά, καὶ θὰ δεῖς πὼς ἐμεῖς πληρώνουμε μιὰ στὴ γεννιά μας ἀτιμία!... (Κάνει σημάδι μὲ τὸ χέρι του πὼς ὅλα τελείωσαν καὶ πηγαίνει ν' ἀνοίξει τὴν πόρτα).

Σκηνὴ γ'.

(Μπαίνουν μέσα ἓνας ἐνωματάρχης καὶ δυνὸ χωροφύλακες).

ΕΝΩΜΑΤ. — (Χτυπώντας τὸν Πετροχάρη στὸν ὤμο). Ἐκανες μιὰν ὥρα νὰ μᾶς ἀνοίξεις, Μπάριπα.

ΠΕΤΡΟΧ. — (Ἀγριος). Ἐ! τί θέλετε;... κοιμώμαστε...

ΕΝΩΜΑΤ. — Ἦσυχά καὶ μὴν ἀγριεύεις, δὲν περνοῦν σὲ μᾶς αὐτὰ, ἔλα πές μας ποῦ βρῖσκεται, πρὶν ψάξουμε καὶ τὸν βροῦμε μονάχοι μας.

Β'. ΧΩΡΟΦ. — Δὲ βγάζεις μ' αὐτὰ τίποτα, ποῦ θὰ μᾶς πᾶει; θὰ τὸν γνωρίσουμε.

ΠΕΤΡΟΧ. — (Μὲ κάποια χαρὰ, μὰ σοβαρὸς πάντα). Ἀ! δὲν τὸν γνωρίζετε, δὲν τὸν γνωρίζετε, ... Τότε τί θέλετε δῶ;

Α'. ΧΩΡΟΦ. — Τί βγαίνει, τὰ σημάδια δὲ γελοῦνε.

ΠΕΤΡΟΧ.—(Εἰρωνικά) Ψάχτε, Ψάχτε, ἀφοῦ ἔτσι θέλετε... ἔξουσία δὲν εἰσάστε;... Μὰ δὲ θ' ἔβρητε κανέναν... (ἀλλάζει ὄψος) Ἀπὸ ποῦ νὰ μπεῖ; Ἡ πόρτα ἀμπαρωμένη...

Α'. ΧΩΡΟΦ.—Τῆ μοῦ κουβεντιάζεις;... Δὲν εἶναι λίγη ὥρα πού εἶδα τὴν πόρτα ν' ἀνοίγει καὶ νὰ ξανακλείνει... Δὲν εἶναι νὰ πεῖς πὼς μὲ τὸ ζόρι μπῆκε...

ΠΕΤΡΟΧ.—(Χωρὶς νὰ θέλει). Καὶ ποῦ τὸ ξέρεις πὼς εἶναι αὐτός;

ΕΝΩΜΑΤ.—Ὡστε μπῆκε ἄνθρωπος ἐδῶ μέσα;

ΠΕΤΡΟΧ.—Ὅχι!

ΕΝΩΜΑΤ.—Τότε γιατί ρωτᾷς; Γιατί λές: ποῦ τὸ ξέρεις πὼς εἶναι αὐτός;

ΠΕΤΡΟΧ.—Ἦθελα νὰ πῶ, πὼς ἂν ἔμπαινε καὶ κανεὶς, πού δὲ μπῆκε... Ποῦ τὸ ἤξερες πὼς εἶναι αὐτός;... (Στὰ τελευταῖα τοῦ λόγια μπαίνει ἡ Γιαννοῦλα τρομαγμένη, τ' ἀκούει καὶ λέει ἀσυ- ναίσθητα).

ΓΙΑΝ.—Ναὶ βέβαια, ποῦ τὸ ἤξερες;...

ΠΕΤΡΟΧ.—Σώπα σύ!... Δὲ σοῦ πέφτει λόγος.

Α'. ΧΩΡΟΦ.—Ἄν δὲν εἴταν αὐτός, τὶ ἤθελε ἄρθει ἀπ' τὰ χωράφια;... Τὶ γύρευε τέτοια ὥρα στὰ χωράφια;...

ΠΕΤΡΟΧ.—Δὲ μπορούσε νάχει κατὰ κεῖ δουλειά;

ΕΝΩΜΑΤ.—Βέβαια γιὰ νὰ κρύψει τὰ κλε- μένα, τί ἄλλο;

Α'. ΧΩΡΟΦ.—Οὔτε τὸ ντύσιμό του εἴτανε ἀνθρώπου πού δουλεύει στὰ χωράφια, οὔτε εἴ- ταν ἀνάγκη νὰ τὸ κόψει στὴν πηλάλα, ὅταν μὲ εἶδε ἀπὸ μακριά... Αὐτὸ εἴταν τὸ περισσότερο πού μ' ἔκανε νὰ ὑποψιασθῶ... Τὶ νὰ σοῦ κάνω, μοῦ ξέφυγε στὰ σοκάκια... καὶ ἄξαφνα τὸν παίρ- νει τὸ μάτι μου νὰ μπαίνει δῶ μέσα... Αὐτὸς θὰ εἶναι, δὲν εἶν' ἄλλος. (Ἡ Γιαννοῦλα ἀκούει μὲ προσοχή καὶ τρομάρα).

ΕΝΩΜΑΤ.—Μὰ τί διάολο, δὲ μπόρεσες νὰ καταλάβεις ποιὸς εἶναι;

Α'. ΧΩΡΟΦ.—Τόσο μακριὰ καὶ θεοσκοτεινα ποῦ διακρίνεις ἄνθρωπο;...

ΕΝΩΜΑΤ.—Ἐλα, ἔλα, μὴ χάνουμε καιρό... Ἄς ψάξουμε παντοῦ...

ΠΕΤΡΟΧ. Ναὶ παντοῦ, παντοῦ ψάχτε... Οἱ παλαιοὶ καιροὶ καὶ οἱ καινούριοι ἀδερφωμέ- νοι βρίσκονται.

ΕΝΩΜΑΤ.—Ἐλα, ἔλα δεῖξε μας ὅλα τὰ κατατόπια, μὴν ἀφίνεις τίποτα. (Ἡ Γιαννοῦλα τρομάζει).

ΠΕΤΡΟΧ.—Ναί, ὅλα θὰ σᾶς τὰ δείξω. Θέ- λετε ν' ἀρχίσουμε ἀπὸ δῶ;... Θέλετε νὰ δεῖτε ποιὸς κρύβετε δῶ μέσα;... Θὰ ἤθελαν κι ὅλοι αὐτοὶ (δείχνει τὶς εἰκόνες), νὰ κρυφτοῦνε ἀπὸ ντροπὴ τους!... (ἔσκεπάζει τὴν εἰκόνα πού εἶ- ραι στὴ μέση σκεπασμένη).

ΕΝΩΜΑΤ.—(Περιφρονητικά) Ποιὸς εἶναι αὐτός;

ΠΕΤΡΟΧ.—Ὁ Μάνθος Πετροχάρης, ὁ πατέ- ρας μου!...

ΓΙΑΝ.—(Ἀφελῶς) Ναί, τὸν εἶχαμε σκεπάσει γιὰ νὰ μὴν τὸν φάει ἡ σκόνη.

ΠΕΤΡΟΧ.—Ναί, γιὰ νὰ μὴν τὸν φάει ἡ σκόνη... Μὰ ποῦ νὰ τὸν κρύψουμε τώρα; Ἡ σκόνη μπαίνει ἀπὸ παντοῦ, σύννεφο... (ἀλ- λάζει ὄψος). Γέρω-Πετροχάρη!... Τὶ σοῦ μελ- λε!... Ἡ ἔξουσία σπíti σου!... Ἡ ἔξουσία πού ἀπὸ δῶ βγήκε μιὰ μέρα!...

ΕΝΩΜΑΤ.—Τὸν πατέρα σου θὰ μοιρολογή- σεις τώρα;... Ἐ! δὲν ἔχουμε καιρὸ νὰ χάνουμε...

ΠΕΤΡΟΧ.—Ἐλάτε, ἐλάτε!... (τοὺς πηγαίνει δεξιά). Ἐκεῖ βαθεῖα εἶναι ἡ κάμαρα πού κοι- μώτανε... Ἐδῶ ἔβλεπε ὄνειρα... Ψάχτε, ψά- χτε, δέστε ἂν ἔμεινε τίποτα... (Πᾶνε μέσα ὁ ἐνωματάρχης καὶ οἱ χωροφύλακες). Καὶ ἂν ἔμεινε πάρτε το κι αὐτό!...

ΓΙΑΝ.—Παναγιά μου, σῶσε μας!... Δὲν τὸν ξέρουν, δὲν τὸν ἔμαθαν ἀκόμα;

ΠΕΤΡΟΧ.—Σοῦτ'!... (τῆς κάνει σημάδι ἂν κλείδωσε καλά) Καλά;...

ΓΙΑΝ.—Ναί... ἐδῶ τῷχω τὸ κλειδί, στὸν κόρφο μου... Ἐρριζα καὶ τὸ κίλιμι!

ΠΕΤΡΟΧ.—Τσιμουδιά!... (Βγαίνει ἡ ἔξου- σία. Ἡ Γιαννοῦλα τρομάζει, σχεδὸν τρέμει). Ἐ! τίποτα, τίποτα δὲ βρήκατε;... Ἐλάτε τώρα, πᾶμε ἀπὸ δῶ (τοὺς πηγαίνει ἀριστερά καὶ τοὺς δείχνει) Ἐκεῖ κοιμώτανε ὁ μεγάλος του γιός, ὁ Νότης, καὶ πρωτοπαλλήκαρό του στὰ τελευταῖα χρόνια... Τὸν εἶδε σκοτωμένο δίπλα του... ἀλλάζει ὄψος). Σήμερα κοιμᾶται ἄλλος... Ἐ! γυναῖκα, ποιὸς κοιμᾶται;... (Ἡ Γιαννοῦλα τρομάζει).

ΕΝΩΜΑΤ.—Τὶ μᾶς νοιάζει ἐμᾶς, τὶ ἔκαναν οἱ δικοί σου, σκοτιστήκαμε λὲς τώρα... Τὸν κλέ-

φτη τώρα ἡμεῖς θέλουμε, αὐτὸς πές μας ποῦ κοιμάται . . . (Μπαίνουν κ' ἐκεῖ).

ΠΕΤΡΟΧ.—"Ε, ἔχει κι ἄλλη κάμαρα, ἔ, γυναῖκα, (εἰρωνικά) στὸν Γαλαζέων τὸ ξακουσμένο σπίτι... Τὸ νυφικό του κρεβάτι ἔγινε σήμερα κρεβάτι ντροπῆς καὶ τοῦτο . . . (δείχνει μέσα) κλεφτοφωλιά! . . . Ὁ γιός σου . . . ὁ γιός σου τώρα ἐκεῖ κοιμάται . . . "Ενα εἶναι τώρα μὲ τὴ θειά του (εἰρωνικά) τὴν τιμημένη! . . .

ΓΙΑΝ.—Γιὰ τὸ Θεό! (Βγαίνει ἡ ἔξουσία).

ΕΝΩΜΑΤ.—"Αλλοῦ, ἄλλοῦ, τὰ κρυφὰ δεῖξε μας.

ΠΕΤΡΟΧ.—Πᾶμε, πᾶμε ἀπὸ δῶ, (ὁ Πετροχάρης προχωρεῖ δεξιὰ πρὸς τὴν πόρτα ποὺ πάει πρὸς τὰ κάτω) νὰ δεῖτε τὰ κρυφὰ, οὔτε ποντίκια δὲ θὰ βρῆτε, ὄχι ἄνθρωπο . . . (ἀλλάζει ὕψος) Ἔχουμε ὅμως πολλὰ ποντίκια, εἶναι κρυμμένα δὲν φαίνονται . . . "Αλλά γεννήθηκαν μὲς στοῦ σπίτι καὶ ἄλλα ἔρχονται ἀπ' ἔξω . . . "Αλλά ροκανίζουν τὰ ροῦχα καὶ ἄλλα τὴν τιμὴ μας, γυναῖκα! "Ε! τί λὲς ;... Ποντικοφάρμακο σ' ὅλα, ποντικοφάρμακο . . . (Προχωρεῖ πρὸς τὰ μέσα καὶ πίσω τὸν ἀκολουθεῖ ἡ ἔξουσία).

ΓΙΑΝ.—(Στὸν ἐνωματάρχη καθὼς μπαίνει μέσα). Μὴ τὸν συνεριῇσαι τί λέει . . . "Ε, ἔχει καὶ αὐτὸς τὸν πόνο του.

ΕΝΩΜΑΤ.—"Εννοια σου γερόντισσα, τὸν καταλάβαμετὶ γέρω-ξεκούτης εἶναι. (Μόλις φεύγουν, ἡ Γιαννοῦλα πάει στὴν πόρτα καὶ κιντὰει πρὸς τὰ κάτω τρομαγμένη).

ΓΙΑΝ.—("Ὑστερα ἀπὸ λίγο) "Α! Παναγιὰ μου! . . . Γιὰ τὸ Θεό! . . . "Α! πέρασαν, πέρασαν! . . . Τίποτα! . . . (Χαρούμενη) Σ' εὐχαριστῶ Χριστέ μου! . . . (Κάνει τὸ στανρό της. Καὶ ὕστερα ἀπὸ λίγο ἔρχονται ὁ Πετροχάρης καὶ ἡ ἔξουσία).

ΕΝΩΜΑΤ.—(Στὸν Α' χωροφύλακα). Τί διάολο! . . . Δὲ μᾶς εἶπες πὼς τὸν εἶδες νὰ μπαίνει δῶ μέσα; (Ὁ Πετροχάρης πηγαίνει καὶ κάθεται σὺλλογισμένος).

Α' ΧΩΡΟΦ.—"Ὅπως σὲ βλέπω καὶ μὲ βλέπεις.

ΕΝΩΜΑΤ.—Παράξενο! . . . Τότε πὼς δὲ βρίσκεται πουθενά;

Α' ΧΩΡΟΦ.—Ξέρω καὶ γὼ τί νὰ πῶ! . . . Σᾶς λέω πὼς κυνήγησα κάποιον καὶ τὸν εἶδα νὰ μπαίνει δῶ μέσα . . . (Σιγὰ στὸν ἐνωματάρχη

καὶ τὸ β' χωροφύλακα). Ποιὸς ξέρει τί κρυψῶνες ἔχουνε τοῦτα τὰ παλιὰ σπίτια . . . "Αὐθὰ τὸν βροῦμε, ποῦ θὰ μᾶς πάει . . . Ἔχουμε τὰ σημάδια.

ΕΝΩΜΑΤ.—(Σιγὰ). "Ετσι κ' ἔτσι ἐδῶ ποῦ εἶναι δὲν τὸν βρίσκουμε, ἂς κάνουμε λοιπὸν πὼς δὲν ξέρουμε τίποτε, κ' ἐννοια σου θὰ τὸν πιάσουμε, δὲν μπορεῖ νὰ μᾶς φύγει . . .

Α' ΧΩΡΟΦ.—Καλά!

ΕΝΩΜΑΤ.—(Δυνατὰ). "Ε! καλὴ νύχτα γέρο, φαίνεται πὼς ὁ χωροφύλακας ἔκανε λάθος, αὐτὸ μοῦ ἔλεγε τώρα, φαίνεται δὲ βρίσκεται δῶ μέσα κανεῖς.

ΓΙΑΝ.—(Χαρούμενη). Κανεῖς . . . Κανεῖς . . .

ΠΕΤΡΟΧ.—(Κουνάει τὸ κεφάλι του δίχως νὰ βγάλει λέξι).

ΓΙΑΝ.—Τώρα νὰ σᾶς ἀνοίξω . . . (Τοὺς ἀνοίγει, φεύγουν καὶ ξανακλείνει τὴν πόρτα).

Σκηνὴ δ'.

ΓΙΑΝ.—"Α! "Εφηναν ἐπὶ τέλους! . . . "Απόψε ἡσυχάσαμε. Αὔριο τί θὰ κάνουμε; . . . Δὲν πρέπει νὰ τὸν δοῦνε, νὰ τὸν δεῖ κανεῖς . . . Αὐτὰ τὰ σημάδια! . . . τὸ χέρι του! . . .

ΠΕΤΡΟΧ.—(Μισοάγρια καὶ μισοειρωνικά). Αὔριο! . . . Αὔριο θὰ ἡσυχάσουμε . . .

ΓΙΑΝ.—Πὼς; . . . Νὰ φύγει μακριὰ γιὰ λίγο τοῦλάχιστο καιρό . . . Ναί, νὰ φύγει . . .

ΠΕΤΡΟΧ.—Θὰ φύγει γιὰ πάντα . . . Μὲ τὰ ἴδια τὰ χέρια μου θὰ τὸν ξεσκίσω!

ΓΙΑΝ.—Πετροχάρη!

ΠΕΤΡΟΧ.—Θυμᾶσαι ποῦ παράγγειλα τοῦ Μπαρδαλή γιὰ τὴ Μυρτοῦλα;

ΓΙΑΝ.—(Χαμένη). Ἡ Μυρτοῦλα . . . Ἡ Μυρτοῦλα . . . ντροπιασμένη . . .

ΠΕΤΡΟΧ.—Καὶ ὁ γιός σου εἶναι τίμιος;

ΓΙΑΝ.—Πάντα εἶναι αἷμα σου, σάρκα σου . . .

ΠΕΤΡΟΧ.—Εἶναι ἓνας προστυχοκλέφτης ποῦ μᾶς ντροπιᾶζει . . . γι' αὐτὸ, γι' αὐτὸ δὲν τὸν ἔδωσα, ἢ νόμιζες πὼς τόκανα γιὰ νὰ τὸν σώσω; . . . (Χειρονομία ἀπελπισίας καὶ θυμοῦ). "Ω! . . .

ΓΙΑΝ.—Γιὰ τὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, Πετροχάρη!

ΠΕΤΡΟΧ.—"Εγὼ δὲ γνώρισα αὐτὴ τὴν ἀγάπη! . . . Ἐμένα μ' ἔθρεψε τὸ μῖσος, γεννή-

θηκα στους καιρούς του ἀφανισμοῦ καὶ μέσα στους κρότους τοῦ πολέμου.

ΓΙΑΝ. — Ὅχι δὲ θὰ τὸ κάνεις αὐτὸ, νὰ γίνεις φονιάς τοῦ παιδιοῦ σου, νὰ βάψεις τὸ χέρι σου μέσα στὸ δικό σου αἷμα.

ΠΕΤΡΟΧ. (Γελάει πικρά...)

ΓΙΑΝ. — (Τραβάει τὰ μαλλιά της). Ἀλλοῖ-
μονο σὲ μένα!...

ΠΕΤΡΟΧ. — (Στὴν εἰκόνα). Νάι, τ' ὄνομά σου θὰ μείνει ὅπως μᾶς τ' ἄφησες κληρονομιά, ἐκεῖνος πὺν θέλησε νὰ τὸ λερώσει, θὰ λείψει, νὰὶ θὰ λείψει... Ὁρκίζομαι στὴ μεγάλη σου μορφή!

ΓΙΑΝ. — ὦ! μὴν ὀρκίζεσαι στὸν πατέρα σου!

ΠΕΤΡΟΧ. — Ὁρκίζομαι γιατί δὲ θ' ἀργίσω νὰ τὸ κάνω... Ἐλα πῆγαινε νὰ τοῦ ἀνοίξεις καὶ νὰ τοῦ πῆς νὰρθεῖ δῶ.

ΓΙΑΝ. — Παναγιά μου!

ΠΕΤΡΟΧ. — (Ἀγρία). Πῆγαινε...

ΓΙΑΝ. — Ὅχι, ποτὲ δὲ θὰ σ' ἀφήσω νὰ κάνεις ἓνα τέτοιο πράμα... Εἶμαι μάνα καὶ πονάω... Ὅπως εἶναι παιδί σου εἶναι καὶ παιδί μου, σάρκα μου, σπλάχνο μου. (Ξεστη-
θώνεται καὶ πιάνει τὰ στήθια της). Μὲ τὸ αἷμα μου τὸν ἔθρεψα καὶ τὸν μεγάλωσα!... Κάλλιο νὰ τὸν παραδώσω στὰ χέρια τῆς ἐξουσίας παρὰ νά...?

ΠΕΤΡΟΧ. — Τώρα ἡ ἐξουσία ἔφυγε... ἐγὼ εἶμαι ἐξουσία, ὅπως ἔπρεπε πάντα νὰ εἶμαι, ἐγὼ ὁ Πετροχάρης!...

ΓΙΑΝ. — Ἄν εἶσαι Πετροχάρης ἐγὼ ἴμαι Χοτζαρίνα... ξανάρχεται ἡ ἐξουσία... Θὰ δεῖς... (Ἀνοίγει γλήγορα, γλήγορα, τὸ παρὰ-
θυρο καὶ φωνάζει μ' ὅλη της τὴ δύναμι). Χωρο-
φύλακες!...

ΠΕΤΡΟΧ. — Φύγε ἀπὸ κεῖ!... (Τὴν πιάνει

καὶ τὴ σπρώχνει μακριὰ ἀπ' τὸ παράθυρο, ἐκεῖνη κάνει πάλι νὰ φωνάξει).

ΓΙΑΝ. — Χωροφυλ... (Ὁ Πετροχάρης τῆς κλείνει τὸ στόμα. Ἡ Γιαννοῦλα πέφτει ἀποκαμω-
μένη σὲ μιὰ καρέκλα καὶ κουνάει τὸ κεφάλι της, χτυπώντας μὲ τὰ δυὸ της χέρια τὰ γόνατά της). Παναγιά μου!... Τί ἁμαρτίες εἴχαμε!...

(Σιωπὴ γὰρ λίγο)

ΠΕΤΡΟΧ. — (Περπατᾷ πάνω κάτω. Τώρα ἐξαφρα γνωρίζει πρὸς τὴ γυναικα του καὶ τῆς λέει ἄγρια). Πῆγαινε νὰ τοῦ ἀνοίξεις καὶ νὰ τοῦ πῆς νὰρθεῖ ἐδῶ πὺν τὸν θέλω.

ΓΙΑΝ. — (Κουνιέται στὴν καρέκλα της, σὰν νὰ φοβᾶται νὰ πάει καὶ νὰ φοβᾶται νὰ μὴν πάει...)

ΠΕΤΡΟΧ. — Πῆγαινε σοῦ λέω...

ΓΙΑΝ. — Δὲ θὰ κάνεις τίποτα κακό;...

ΠΕΤΡΟΧ. — Δὲν ξέρω, πῆγαινε!...

ΓΙΑΝ. — (Μισοσηκώνεται ἀπὸ τὴν καρέ-
κλα). Νάι...

ΠΕΤΡΟΧ. — Πῆγαινε καὶ δὲν κάνω τίποτα.

ΓΙΑΝ. — (Ζηγώνει κοντά του). Δὲ λὲς ἀλή-
θεια...

ΠΕΤΡΟΧ. — Ἀλήθεια σοῦ λέω, θὰ δεῖς, δὲν κάνω τίποτα, θέλω μονάχα νὰ ξηγηθῶ μαζί του.

ΓΙΑΝ. — Αὐτὸ μονάχα;

ΠΕΤΡΟΧ. — Νάι αὐτό... Θὰ πᾶς;...

ΓΙΑΝ. — Τώρα;... Αὔριο ξηγιέσαι.

ΠΕΤΡΟΧ. — (Ἀγρία). ὦ!... Τότε δός μου τὸ κλειδί νὰ πάω μόνος μου...

ΓΙΑΝ. — Παναγιά μου! (Φεύγει ἀπὸ κοντά του).

ΠΕΤΡΟΧ. — (Πηγαίνει κατ' ἀπάνου της). Δός μου το σοῦ εἶπα, μὴν τὸ πάρω μὲ τὸ ζόρι...

ΓΙΑΝ. — (Φεύγει γλήγορα πρὸς τὴν πόρτα). Ἀλλοῖμονο!... Πηγαίνω, πηγαίνω μόνη μου!...

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

Ἡ ἴδια σκηνοθεσία. Στὸ τέλος ἔχει πειὰ ξεμερώσει.

Σκηνὴ α'.

(Τώρα μπαίνει ὁ Μάνθος προπαλὸς, σοβαρὸς, μὰ μὲ θάρρος καὶ πίσω του φοβισμένη ἡ μητέρα του. Ὁ Πετροχάρης βρῖσκεται ἀπὸ πρὶν στὴ σκηνή, πρὶν ν' ἀνοίξει, μὲ τὸ μαχαῖρι στὸ χέρι

του καὶ μόλις μπαίνει τὸν κυτᾷ καταφρονε-
τικά. Ὁ Μάνθος τὸν κυτᾷ ἀπὸς συνεσταλ-
μένος, πάντα ὁμως μὲ θάρρος).

ΠΕΤΡΟΧ. — (Στὸ Μάνθο). Τοῦτο τὸ μαχαῖρι
ποῦ σοῦ βρῆκα ἀπάνω σου, τίνος εἶναι;

ΜΑΝΘ. — Ἄ! τοῦτο; . . . Τοῦ ἀντρεω-
μένου τοῦ θειοῦ μου τοῦ Νότη.

ΠΕΤΡΟΧ. — Τὸ ξέρω . . . Ποῦ τὸ βοῆκες;

ΜΑΝΘ. — (Ἀφελῶς). Στὸ σπῖτι του.

ΠΕΤΡΟΧ. — Ἄ! βέβαια, τώρα πᾶς καὶ
σπῖτι του . . . Πᾶς στὴ θειά σου, τὴ Μάρω . . .
Ἔ! ἴδιοι εἴσατε τώρα, βέβαια, βέβαια! . . .

ΜΑΝΘ. — (Ἦρεμα καὶ κουνιώντας τὸ κε-
φάλι του). Μακάρι νὰ εἴμουν ὁ ἴδιος μὲ τὴ
θειά μου! . . . Πιστεύεις καὶ σύ, πατέρα, ἐκεῖνα
ποῦ λέει ὁ κόσμος ὅλος . . . οἱ ὀχτροὶ μας,
καθὼς τοὺς λές ἐσύ.

ΠΕΤΡΟΧ. — (Γελᾷ πικρά). Χμ! χμ! . . .

ΜΑΝΘ. — Τρωγόμαστε, πατέρα, γι' αὐτὸ
μᾶς βρίσκουν ξεμοναχιασμένους καὶ μᾶς χτυπᾶν
καλύτερα.

ΠΕΤΡΟΧ. — Βέβαια τώρα ποῦ μοιάζετε,
ὑποστηρίζετε . . . Ἔ! ἐκείνη σοῦδωσε καὶ τὸ
μαχαῖρι . . . γιὰ τὴν κλεψιά! ἔ; . . .

ΜΑΝΘ. — Τὸ μαχαῖρι μόνος τὸ πῆρα, ἡ
Θειά δὲν ξέρει τίποτα.

ΠΕΤΡΟΧ. — (Γελᾷ εἰρωνικά καὶ πικρά).
Τίποτα, τίποτα . . . χμ! . . .

ΜΑΝΘ. — (Πέροντας τὸ καπέλλο του). Ἔχε
γιά; . . .

ΠΕΤΡΟΧ. — Ποῦ πᾶς;

ΜΑΝΘ. — Θὰ φύγω.

ΠΕΤΡΟΧ. — Μείνε ἐδῶ, ἔχουμε νὰ μιλή-
σουμε.

ΜΑΝΘ. — Τί νὰ ποῦμε, πατέρα;

ΠΕΤΡΟΧ. — Σὲ θέλω, σοῦ εἶπα . . .

ΜΑΝΘ. — Καλά! . . . Πές μου ὅ,τι θέλεις
νὰ μοῦ πéis καὶ νὰ φεύγω.

ΠΕΤΡΟΧ. — (Στὴ Γιαννοῦλα) Πήγαινε νὰ
πιάσεις λίγο κρασί.

ΓΙΑΝ. — (Σὰ νὰ μὴ θέλει). . . .

ΠΕΤΡΟΧ. (Εἰρωνικά). Σοῦ εἶπα νὰ πᾶς
νὰ πιάσεις λίγο κρασί, τί κάθεσαι; Θέλω νὰ
μεθύσω ἀπόψε . . . Δὲν ξέρεις πόσο εὐχαριστη-
μένος εἶμαι, ὅλα πᾶνε πρῶτα! . . . Τὸ σοῖ μας
τραβάει μπρός . . . Καὶ ποῦ εἶσαι ἀκόμα! . . .
Τώρα ποῦ ἀνοίξαμε τὸ δρόμο, καλὴ ἀρχὴ, θὰ
ξαναγένουμε πλούσιοι, ποῖος μᾶς μپοδιζει; . . .
θὰ σκοτώνουμε, θὰ κλέβουμε, θὰ πουλᾶμε
τὰ κορίτσια μας! . . . Ἔ! γυναῖκα! . . . Φέρε
κρασί, ἀπὸ ἀπόψε ξημερῶναι καινούργια μέρα
γιὰ τὴ γεννιά μας . . .

ΓΙΑΝ. — (Πορευτικά). Δὲν πᾶς νὰ κοιμηθεῖς
Πετροχάρη;

ΠΕΤΡΟΧ. — Νὰ κοιμηθῶ εἶπες! . . . Καὶ
θαρρεῖς πῶς μοῦ πάει ὕπνος; . . . Ἄπ' τὴ
χαρά μου, τὴ χαρά μου, ὅχι ἄλλο . . . Εἶμ' εὐχα-
ριστημένος σοῦ εἶπα, καταχαρούμενος . . .
Ἔ! τί κάθεσαι; Πήγαινε νὰ φέρεις κρασί
σοῦ λένε! . . .

ΓΙΑΝ. — Μά . . .

ΠΕΤΡΟΧ. — (Πιὸ θυμωμένα). Θ' ἀκούσεις
ποῦ σοῦ μιλάω; . . . Πήγαινε! . . .

ΓΙΑΝ. — (Ζυγώνει κοντά του καὶ τοῦ λέει
σιγὰ ἐνῶ ὁ Μάνθος στέκει παράμερα). Πετρο-
χάρη! . . . φοβάμαι . . .

ΠΕΤΡΟΧ. — (Δυνατά). Φοβάσαι νὰ μοῦ
φέρεις κρασί! . . . χα! χα Σάμπως εἶναι φαρ-
μάκι . . .

ΜΑΝΘ. — Ἔλα, πήγαινε, μάνα, γιὰ νὰ
τελειώνουμε, γιατί δὲν πηγαίνεις; . . .

ΓΙΑΝ. — Ναί, παιδί μου, ναί . . . (Σιγὰ στὸν
Πετροχάρη). Δὲ θὰ κάνεις ὅμως τίποτα;

ΠΕΤΡΟΧ. — Τί νὰ κάνω;

ΓΙΑΝ. — (Σιγὰ). Ἐκεῖνο ποῦ εἶπες! . .

ΠΕΤΡΟΧ. — Τώρα σοῦ εἶπα θὰ μεθύσω.

ΓΙΑΝ. — (Σιγὰ). Μὲ γελᾶς, Πετροχάρη! . . .

ΠΕΤΡΟΧ. — (Σιγὰ καὶ αὐτὸς καὶ ἥρεμα).
Τώρα δὲν εἶναι καιρὸς γιὰ τέτοια πράματα, μὴ
λὲς κουταμάρες, μόνο σοῦ εἶπα, θέλω νὰ ξηγηθῶ
μαζί του, νὰ τὰ ποῦμε.

ΓΙΑΝ. — (Σιγὰ). Ἄς κάτσω καὶ γὼ σὲ μιὰ
γωνιά δῶ, τί πειράζει;

ΠΕΤΡΟΧ. — (Σιγὰ καὶ ἀπότομα). Κάνε τὴ
δουλειά σου, αὐτὰ ποῦ σοῦ εἶπα δὲ γίνονται,
λέγονται μονάχα. (Δυνατά). Ἔλα, πήγαινε. . .

ΓΙΑΝ. — (Σιγὰ). Πετροχάρη συλλογίσου. . .

ΠΕΤΡΟΧ. — (Φουρκισμένος τὴ σπρώχνει).
Πήγαινε, σοῦ εἶπα, πήγαινε. . . (Τὴ βγάζει ἔξω
καὶ κλειδώνει τὴν πόρτα).

ΓΙΑΝ. — (Σύγχρονα φωνάζει) Ἀλλιά μου,
ἀλλιά μου ἡ δόλια! . . . (Τώρα ἀπέξω ἀπ' τὴν
πόρτα φωνάζει) Πετροχάρη! . . . Γιὰ τὸ Θεό! . . .

Σκηνὴ β'.

(Ὁ Πετροχάρης κτυπᾶ μ' ἄγριες ματιὰς τὸ
Μάνθο σὰν νὰ θέλει νὰ τὸν καταπιεῖ. Ὁ Μάνθος
σκύβει κάτω τὸ κεφάλι).

ΜΑΝΘ. — (Ὑστερα ἀπὸ λίγο σὰν νὰ ἀνυπομονεῖ. Ταπεινά). Πατέρα, μὲ θέλεις τίποτα;

ΠΕΤΡΟΧ. — Τί νὰ σὲ θέλω, σκύλλε!... τί ἔκανες;... τί ἔκανες;...

ΜΑΝΘ. — (Δὲν ἀπαντᾷ). ...

ΠΕΤΡΟΧ. — Δὲ μιλᾷς;... Δὲ λὲς τίποτα;...

ΜΑΝΘ. — Τί νὰ πῶ, πατέρα;...

ΠΕΤΡΟΧ. — Μωρὲ σοῦ ἀρνήθηκα ποτὲ τίποτα;... Ὅ,τι μοῦ ζήτησες, πάντα δὲ σοῦ ὤδωσα;

ΜΑΝΘ. — (Ταπεινά) Γι' αὐτὸ κ' ἐγὼ δὲ σοῦ ζήτησα, ἐπειδὴ ἤξερα πὼς δὲ θὰ μοῦ ἀρνηθῇς, τί νὰ σοῦ πάρω πιά;... Ἀρκετὰ σοῦ πῆρα.

ΠΕΤΡΟΧ. — Γι' αὐτὸ πῆγες νὰ τὰ πάρεις ἀπ' ἄλλου;...

ΜΑΝΘ. — Ἀπὸ κεῖ πού θὰ μοῦ τ' ἀρνιό-
τουσαν...

ΠΕΤΡΟΧ. — Ἐκλεψες σὰν τὸ χειρότερο λω-
ποδύτη.

ΜΑΝΘ. — Ὅχι χειρότερα ἀπ' ὅ,τι μᾶς ἔκλε-
ψε αὐτός.

ΠΕΤΡΟΧ. — Αὐτὸς ὅμως σοῦ πῆρε τὸ πιὸ
πολύτιμό σου πράμα, δίχως νὰ τὸ καταλάβεις...
Σοῦ πῆρε τὴν τιμὴ σου, τ' ὄνομά σου.

ΜΑΝΘ. — (Συλλογισμένος καὶ κουνιώντας τὸ
κεφάλι). Εἶναι ἡ μόνη φορὰ πού δὲν ἔκανε
καλὰ τὴ δουλειά του, ἔκλεψε δίχως νὰ κερδίσει.

ΠΕΤΡΟΧ. — (Γελῶντας πικρά). Χα! χα!
δίχως νὰ κερδίσει... (σὰν νὰ μιλάει μόνος) Μὰ
ὄχι, δὲ θὰ μοῦ κλέψει τ' ὄνομά μου, ὄχι!...
(κουνάει τὴ γροθιά του).

ΜΑΝΘ. — (Βγαίνοντας ἀπὸ συλλογὴ καὶ
ταπεινά). Συμπάθησέ με, πατέρα, ... πάλαψα
ἀρκετὰ πρὶν τὸ κάνω. Ἐκλεβα κάθε βράδυ
στὸν ὕπνο μου καὶ σηκωνόμουν νὰ μὲ τὴν ἔννοια
τῆς κλεψιάς. Ἐ! δὲν εἶταν ζωὴ αὐτὴ, ἀλήθεια...

ΠΕΤΡΟΧ. — Τί λόγια εἶναι αὐτά;... Γιὰ
νὰ λὲς τέτοια σποῦδαζες τόσον καιρὸ;... Ἐκεῖ
σοῦ τᾶμαθαν;

ΜΑΝΘ. — Ἐκεῖ μοῦ εἶπαν ἄλλα πράματα,
αὐτὰ τᾶμαθα ἀπὸ σένα.

ΠΕΤΡΟΧ. — Ἀπὸ μένα;

ΜΑΝΘ. — Πόσες φορὲς μοῦ εἶπες ν' ἀρπάξω
ἐκεῖνα πού μᾶς κλέψαν, ἐσὺ δὲ μοῦ τὸ εἶπες;

ΠΕΤΡΟΧ. — Ἐγώ!

ΜΑΝΘ. — Ναι ἐσὺ μ' ἀνάθρεψες μὲ τὴν
ιδέα αὐτή, ὀλομερὶς τὴν ἄκουγα... Εἶταν

μέσα στὸ αἷμα μου, πατέρα, μέσα στὸ αἷμα μου
ἢ κλεφτουριά.

ΠΕΤΡΟΧ. (Μὲ θυμό). Δὲ σοῦ εἶπα νὰ
μπεις κρυφὰ καὶ νύχτα νὰ κλέψεις. Σοῦ εἶπα
ν' ἀρπάξεις στὰ φανερά καὶ μέρα μεσημέρι τῆς
γεννιάς τ' ἀκριβὰ καὶ τιμημένα. Τ' ὄνομά μας,
τὴν ψυχὴ μας ν' ἀρπάξεις, πού στὴ λάσπη τὴ
σέρνουν.

ΜΑΝΘ. Συγχώραμε πατέρα, τὸ νοιώθω
πὼς ὅ,τι ἔκανα εἶναι ταπεινὸ... Μὰ δὲς μοι
τὴν εὐχὴ σου νὰ φύγω καὶ σοῦ τᾶζω μιὰ μέρα
ν' ἀρπάξω ὅλα ὅσα ὄνειρεύτηκες... Φεύγω
πατέρα, πηγαίνω ναῦρω τῆς γεννιάς τὴν ψυχὴ.
(Κάνει νὰ φύγει).

ΠΕΤΡΟΧ. Δὲ θὰ πᾶς πουθενά, ἐδῶ θὰ
μείνεις, δὲ φεύγεις ζωντανός.

ΜΑΝΘ. Εἶναι ἀνάγκη νὰ φύγω. Μὴ μὲ
κρατᾷς, πατέρα.

ΠΕΤΡΟΧ. Ὅχι.

ΜΑΝΘ. Πρέπει νὰ εἶμαι μακριὰ πρὶν
ξημερώσει. Δὲ μὲ νοιάζει γιὰ μένα μὰ φροντίζω
καὶ γιὰ ἄλλον.

ΠΕΤΡΟΧ. (Τὸν κρατᾷ πού πηγαίνει
πρὸς τὴν πόρτα). Ἐχεις καὶ συντρόφους, ἔ,
στὴν κλεψιά. Ἄτιμε!...

ΜΑΝΘ. Δὲν ἔχω τίποτα... Δὲν ξέρεις
πατέρα, τί κακὸ κάνεις;... Φέρνεις κατα-
στροφὴ, ἀφανισμό!... Τί μὲ θέλεις; Ἄσε με...
Πές μου ἐπὶ τέλους τί μὲ θέλεις;

ΠΕΤΡΟΧ. Θέλω νὰ μείνεις ἐδῶ, γιὰτὶ
ἔτσι τὸ θέλω.

ΜΑΝΘ. Μὰ γιὰτὶ τόσο πείσμα, χωρὶς
αἰτία, ἀνώφελα.

ΠΕΤΡΟΧ. Ἐχω τὸ σκοπὸ μου...

ΜΑΝΘ. (Κλείνει τὶς γροθιές του καὶ μέσα
ἀπὸ τὰ δόντια του). Γιὰ τὸ Θεό!...

ΓΙΑΝ. (Ἀπέξω). Ἄνοιξε, ἔφερα τὸ κρασί.

ΜΑΝΘ. (Πηγαίνει ν' ἀνοίξει).

ΠΕΤΡΟΧ. (Δὲν τὸν ἀφίνει). Τί κάνεις
αὐτοῦ;...

ΜΑΝΘ. Ν' ἀνοίξω νὰ χαιρετήσω τὴ
μητέρα.

ΠΕΤΡΟΧ. Δὲν ἔχεις μητέρα οὔτε πατέρα.

ΜΑΝΘ. (Μὲ δυσφορία). Πάει καλὰ...
Ἔχετε γιὰ... (πηγαίνει πάλι πρὸς τὴν
πόρτα).

ΠΕΤΡΟΧ. Δὲ θὰ πᾶς πουθενά...

ΜΑΘΝ.— (Παρακλητικά). Πατέρα! . . . Σοῦ λέω εἶναι ἀνάγκη, μεγάλη ἀνάγκη, πιστεψέ με . . . Κι ἂν ἔκλεψα, μόνο γι' αὐτὸ ἔκλεψα, γὰρ νὰ φύγω μακρυνὰ, δὲν μπορούσα πιά νὰ μείνω δῶ . . . Συμπάθησε, πατέρα ἕναν ἀπληπισμένον πὺν Μοῖρα στραβὴ τὸν σπρώχνει στῆς Ἀμαρτίας τὸ δρόμο . . . Κάτι πιὸ δυνατό ἀπὸ μένα, ναὶ πιὸ δυνατό μ' ἔσπρωξε . . . Ἦθελα πάντα νὰ κάνω μιὰ κλεψιά, μιὰ μεγάλη κλεψιά, σὰν καὶ κείνη πὺν καὶ σὺ ὀνειρεύεσαι, μὰ πατέρα, εἶναι φαίνεται κοινὴ Μοῖρα σ' ὅλους ἐκείνους πὺν ὀνειρεύονται νὰ ταπεινώνουν ἔτσι τὰ ὄνειρά τους . . . Μὰ ξέσπασα στοῦ Ἀλεξωνίδη, τὸ ξέρω εἶναι προστυχοκλεψιά . . . μὰ πατέρα, πές μου, (μὲ θέρμη). Ποιὸς ξέρει ἂν τὸ κρίμα δὲν ἀκολουθῇ ἀπ' τὸν παλιὸ καιρὸ τὴν γεννεὰ μας, ποιὸς ξέρει τί ἁμαρτίες πληρώνουμε τώρα.

ΠΕΤΡΟΧ.— (Μὲ θυμὸ). Ἔ, τί θέλεις νὰ πῆς;

ΜΑΘΝ.— (Σιγὰ). Τὰ κρίματα, τὰ παλιὰ κρίματα τῶν Πετροχάρηδων.

ΠΕΤΡΟΧ.— (Μὲ πολὺν θυμὸ). Ἔ, Σατανᾶ! Μιλᾷς ἔτσι γιὰ τὴν γεννιὰ ἐκείνου (δείχνει τὴν εἰκόνα τοῦ πατέρα του).

ΜΑΘΝ.— Ναί, μὲ τὴν ἁμαρτία γεννήθηκε καὶ τὴν ἁμαρτία ἔκανε ἀντρεία του. Ἔ, ποιὸς ξέρει ἂν δὲν ἔλαχε ἡ ἴδια σὲ μένα Μοῖρα.

ΠΕΤΡΟΧ.— Σὲ σένα, Κλέφτη! . . .

ΜΑΘΝ.— Ναί, νοιώθω, ὁ παλιὸς Κλέφτης νὰ βουκολακιάζει μέσα μου.

ΠΕΤΡΟΧ.— (Τὸν πιάνει δυνατὰ μὲ θυμὸ ἀπὸ τὸ μπράτσο του). Ἔ, φτάνει πιά, μὴ βλαστημᾷς μὲ τῆς γεννιάς μου τ' ἀκριβία.

ΜΑΘΝ.— Ἀσε με, πατέρα, αὐτὸς εἶναι ὁ δρόμος μου, φεύγω, ἡ ἀρχὴ ταπεινῇ, μὰ σοῦ τάξω καλὸ τέλος, κανεῖς δὲ μπορεῖ πιά νὰ μὲ μποδίσει. (Τοῦ φεύγει καὶ πηγαίνει ἀποφασιστικὰ ν' ἀνοίξει τὴν πόρτα).

ΠΕΤΡΟΧ.— Ἔ, μὲ λένε Πετροχάρη! (Ἀρπάζει τὸ ὅπλο πὺν κρέμεται).

ΓΙΑΝ.— (Ἀπέξω χτυπάει). Γιὰ τὸ Θεό, Πετροχάρη, ἀνοίξε . . .

ΜΑΘΝ.— Τί εἶναι αὐτὸ πατέρα! (Ὁρμάει καὶ τοῦ ἀρπάζει τὸ ὅπλο).

ΓΙΑΝ.— (Ἀπέξω). Συφορά μου! . . . Ἀλλοίμονο! . . . ἀνοίξτε! . . .

ΠΕΤΡΟΧ.— Ὁχι! δὲ θὰ φύγεις ἀπὸ δῶ

ζωντανός! (Ξεκοιμάει ἀμέσως τὴν πάλαν καὶ τὴν βγάζει ἀπ' τὸ φικάρη). Ἄν κάνεις βῆμα σέ . . .

ΓΙΑΝ.— (Ἀπέξω). Γιὰ τὴν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ, Πετροχάρη! . . .

ΜΑΘΝ.— (Ταπεινά). Πετροχάρη, θὰ φύγω, μὴ μοῦ κλείνεις τὸ δρόμο, πὺν ἀνοιξα μὲ τὸ αἷμα τῆς καρδιάς μου! (Προχωρεῖ). Πατέρα, καλὰ ἐμένα, μὰ παίρνεις στὸ λαιμό σου καὶ μιὰ ἀθῶα ψυχὴ! . . . Πίστεψέ με, ψέμα ποτὲ δὲν εἶπα . . . (Προχωρεῖ πρὸς τὴν πόρταν).

ΓΙΑΝ.— (Ἀπέξω). Ἀνοίξτε καὶ ἄς βγεῖ ἡ ψυχὴ μου! . . .

ΠΕΤΡΟΧ.— (Ἀκουμπάει τώρα στὴν πόρταν, βαστώντας ξεγυμνωμένο τὸ σπαθί). Δὲ φεύγεις σοῦ εἶπα . . .

ΓΙΑΝ.— (Ἀπέξω). Βαγγελίστρα μου, βάλε τὸ χέρι σου . . .

ΜΑΘΝ.— (Κάνει πίσω). Μὰ ἂν δὲ φύγω καταστροφή! . . . Τοῦ δρόμου μου τὸ σύντροφο ἔρημο πῶς ν' ἀφήσω; . . . Ὁ δρόμος εἶναι δύσκολος, ἁμαρτίας καὶ ἀλήθειας δρόμος . . .

(Ἀξαφνα ἀλλάζει ὕφος. Λίγο παρακλητικὰ καὶ λίγο ἐπιταχτικὰ). Πατέρα, παραμέρισε . . .

ΠΕΤΡΟΧ.— Δὲν παραμερίζει ὁ γιὸς τοῦ Πετροχάρη!

ΜΑΘΝ.— (Κάνει κάποια νευρικὴ κίνησι ἀπὸ στενοχώρεια μὲ τὸ ὅπλο του).

ΠΕΤΡΟΧ.— (Ποὺν τὴν παίρνει ἀλλιῶς). Σκότωσέ με λοιπὸν, σκότωσέ με, τί κάθεσαι; . . . Ἔγινες κλέφτης, τώρα γίνε καὶ φονιάς τοῦ πατέρα σου! . . .

ΓΙΑΝ.— (Ἀπέξω). Ἀλλοίμονο! . . . (χτυπάει).

ΜΑΘΝ.— (Μὲ συγκατάβασιν σὰ νὰ μὴ δίνει, προσοχὴν σὰ λόγια τοῦ πατέρα του) Φύγε ἀπὸ κεῖ, πατέρα!

ΠΕΤΡΟΧ.— Οἱ Πετροχάρηδες δὲ φεύγουν προστὰ στὸν ὄχτρο.

ΜΑΘΝ.— (Ταπεινά). Μὰ ἐγὼ εἶμαι γιὸς σου.

ΠΕΤΡΟΧ.— Ὁχι, ὄχτρος μου εἶσαι.

ΜΑΘΝ.— Καὶ σὺ λοιπὸν δὲν εἶσαι πατέρας, εἶσαι ὄχτρος!

ΠΕΤΡΟΧ.— Ναί . . .

ΜΑΘΝ.— Εἶσαι ὅμως ὄχτρος σκληρόκαρδος!

ΠΕΤΡΟΧ.— Τέτοιος καὶ ὁ πατέρας μου! . . .

ΜΑΘΝ.— Ἔ, ἐπὶ τέλους, καὶ γὰρ εἶμαι ἀπὸ

κείνη τὴ γεννιά!.. (Τώρα ἀναιβάζει τὸ ὅπλο του, ὁ Πετροχάρης σκύβει γὰρ νὰ φυλαχθεῖ καὶ εἶναι ἔτοιμος νὰ δομήσει, μὰ ἀμέσως ὁ Μάνθος σὺν νὰ μετανοεῖ, τὸ πετάει μακριά).

ΓΙΑΝ. — (Ἀπέξω καὶ σύγχρονα πρὶν νὰ πετάξει ὁ Μάνθος τὸ ὅπλο). Λυπηθεῖτε με, ἀλλιά μου, τὴν ἔρμη, ἀλλιά μου!...

ΜΑΝΘ. — (Ἐνῶ πετάει τὸ ὅπλο, πιάει καὶ κρύβει τὸ πρόσωπο μὲ τὰ χέρια του). Ὅχι!... Δὲ μπορῶ, δὲν ἔχω τόση δύναμι, ἅς γίνουν ὅσες καταστροφὲς θέλουν, ἀφοῦ μπροστά μου βρέθηκε ἕνας σκληρόκαρδος, ἕνας Πετροχάρης... Ὅλα πᾶνε ἄδικα ἀλλοίμονο!... Τί νὰ κάνω; τί νὰ κάνω;... (Ἀλλάζει ὕφος. Παρακλητικά). Σκέψου, πατέρα, καὶ ἀποφάσισε... Αὐτὸ σοῦ λέω μονάχα, πὼς φέρνεις μὲ τὸ πείσμα σου μεγάλο ἀφανισμό!... Ἀποφάσισε γλήγορα, καὶ δός μου τὴ λευτεριά μου, γιατί σὲ λίγο θὰ εἶναι ἀργά γιὰ τὸ καθετίς... (Ἀνοίγει τὴν πόρτα, μπαίνει ἀριστερὰ καὶ τὴν ξανακλείνει).

ΠΕΤΡΟΧ. — (Εἰρωνικά). Ναί, σὲ λίγο, σὲ λίγο...

Σκηνὴ γ'.

ΓΙΑΝ. — (Ἀπέξω). Ἀνοῖξετε, τί ἔγινε; Παναγιά μου!

ΠΕΤΡΟΧ. — (Πετάει τὴν πάλαι καὶ πηγαίνει καὶ ἀνοίγει).

ΓΙΑΝ. — (Μπαίνει μὲ μιὰ μποτίλια κρασί σὸ χέρι). Τὸ παιδί μου, γιὰ τὸ Θεό, τὸ παιδί μου!...

ΠΕΤΡΟΧ. — Μέσα εἶναι τὸ παιδί σου τὸ προκομμένο, ἀήγαινε νὰ τὸ καμαρώσεις... Ἀς τὸ κρασί ἐδῶ...

ΓΙΑΝ. — (Τὸ ἀκουμπάει πάνω σὸ τραπέζι καὶ τρέχει γλήγορα πρὸς τ' ἀριστερὰ καὶ μπαίνει).

Βαγγελίστρα μου! σ' εὐχαριστῶ! μεγάλο τὸ ἔλεός σου!...

ΠΕΤΡΟΧ. — (Βλέπει πὼς πῆγε μέσα, κτάνει ἔπειτα μὴ τὸν βλέπουν, παίρνει ἀπὸ τὸ ράφι δυὸ ποτήρια κρασί, σὸ ἕνα ρίχνει μὲ τρεμουλιαστὸ χέρι ὅλο τὸ δηλητήριο καὶ τὸ βάζει παρ᾽ ἄμερα σὸ τραπέζι, τὸ ἄλλο ποτήρι τὸ βάζει μπροστὰ του. Ἐπειτα σηκώνεται, πηγαίνει ἀριστερὰ καὶ φωνάζει). Γιαννοῦλα! Γιαννοῦλα!...

ΓΙΑΝ. — (Βγαίνει σὴν πόρτα ὕστερα ἀπὸ λίγο). Θέλεις τίποτα;

ΠΕΤΡΟΧ. — Ἐλα δῶ.

ΓΙΑΝ. — (Ἐρχεται). Τί θέλεις;

ΠΕΤΡΟΧ. — (Σὺν νὰ βρῖσκεται σ' ἀδημονία καὶ νὰ μὴν ξέρει πὼς νὰ τὰ καταφέρει). Ἐ, ἔ... τί... τί κάνει μέσα;...

ΓΙΑΝ. — Ἐγείρε ἀποκαμωμένος σὸ κρεβάτι του... θέλει λέει νὰ φύγει νὰ μὴ τὸν πιάσουν... (Παρακλητικά). Ἀστονε, ἄστονε, Πετροχάρη, λυπήσου τον, μὴ τὸν κρατᾷς...

ΠΕΤΡΟΧ. — Ἐ!... Ἀς φύγει λοιπὸν ἀφοῦ θέλει... Μπορῶ νὰ τὸν κρατήσω;... Μὰ ὄχι τώρα ἀμέσως, γιατί μπορεῖ νὰ γυρίσουν χωροφύλακες ἀκόμα... Σὲ καμμιὰ ὥρα... Ἐλα μπράβο, πές του τώρα νὰ ρθεῖ νὰ πιούμε ἕνα ποτήρι κρασί... καὶ ἅς ξεχαστοῦνε, ἅς ξεχαστοῦνε ὅλα... χα! χα!...

ΓΙΑΝ. — Ἐτσι μπράβο... Τώρα τὸν συμπονᾷς καὶ σύ... Ἐ! τὸ παιδί τί νὰ σοῦ κάνει; Κακὸ βέβαια εἶτανε μὰ στενοχωρήθηκε, στενοχωρήθηκε δίχως δουλειά... Καὶ σὺ τὸν κακομεταχειρίστηκες, μὰ δὲν πειράζει, τὸν συμπονᾷς τώρα... Ἐ, ὅτι καὶ ἂν ἔγινε, ἔγινε... Θὰ τοῦ πῶ, ὁ πατέρας σου σὲ φωνάζει νὰ πεῖτε μαζί ἕνα κρασάκι... καὶ σὲ λίγη ὥρα νὰ φύγει... ναὶ νὰ φύγει... (Παύσις. Ἡ Γιαννοῦλα πηγαίνει πρὸς τ' ἀριστερὰ, μ' ἀκούονται χτυπήματα σὴν ἐξώπορτα. Ὁ Πετροχάρης καὶ ἡ Γιαννοῦλα ξαφνίζονται).

ΓΙΑΝ. — Κουρταλοῦν τὴ θύρα!... Ποιὸς νᾶναι τέτοια ὥρα; (Κάθεται ν' ἀκούσει. Ἀκούονται δυὸ ἄλλα δυνατὰ χτυπήματα). Παναγιά μου!... Μὴν εἶναι ἡ ἔξουσία πάλι;... Νὰ δῶ ἀπ' τὴν κλειδαρότρυπα... (Σκύβει καὶ βλέπει). Ὅχι, ὄχι, δόξα σοι ὁ Θεός!... Μιὰ γυναίκα μαυροντυμένη, τί νὰ θέλει;... Χριστέ μου! Μὴ γίνηκε τίποτα στῆς Μυροπούλας;... Τί νυχτιά! τί νυχτιά ἡ ἀποψινή!... (Ἀνοίγει σὰ τελευταῖα τῆς λόγια γλήγορα, γλήγορα, μὰ ἀμέσως μόλις βλέπει, μένει σὺν κεραυνόπληχτη). Ἡ Μάρω ἡ Πετροχάρανα!...

Σκηνὴ δ'.

(Στὴν πόρτα φανερώνεται μιὰ μαυροντυμένη γυναίκα καὶ ὁμορφη γρειά, κυροῦλα τῶν πα-

ραμνυθῶν τὰ χιονάτα της μαλλιά σκόρπια ἔξω ἀπ' τὸ μαῦρο της μαντιλῆ, σκυφτή, ἀκουμπάει πάνω σὲ ραβδί, κρατάει στὰ χέρια της φαναράκι καὶ μόλις μπεῖ τ' ἀκουμπάει κάποιον)

ΠΕΤΡΟΧ.—(Γυρίζει τήνε βλέπει καὶ σηκώνεται σ' ἐκπληξί μεγάλῃ). Ἐσὺ ἐδῶ!...

ΜΑΡΩ.—Ἡ ἀνάγκη μ' ἔφερε!...

ΠΕΤΡΟΧ.—Ἐσὺ στὸ σπίτι μας!...

ΜΑΡΩ.—(Εἰρωνικά). Σὰν πάλι φύγω λιβαίνεις... Τὰ δαιμόνια πού μαζί μου σέρνω, δὲ θὰ μείνουν ἐδῶ, θὰ φύγουν ἀπ' τὴν κλειδαρότρυπα νὰ ρθοῦν νὰ μὲ ξαναβρουν.

ΠΕΤΡΟΧ.—Τι θέλεις ἐδῶ; λέγε γλήγορα... Ποιὸς κολασμένος ἀέρας σ' ἔσπρωξε;...

ΜΑΡΩ.—Τῆς μοίρας εἴταν φύσημα... Δυὸ λόγια θέλω νὰ πῶ στὸ Μάνθο.

ΠΕΤΡΟΧ.—Στὸ Μάνθο;

ΜΑΡΩ.—Ναί, δυὸ λόγια, εἶναι ἀνάγκη, κ' ἔπειτα τὸν ἴδιο πάλι ξαναπαίρνω δρόμο... τὸ χορταριασμένο δρόμο, ἀπὸ τοῦ ἑνὸς στοῦ ἄλλου Πετροχάρη τὸ σπίτι... Κ' ἔχετε γιά, καλὴ ἀντάμωσι πιά στὰ κρύα καὶ σκωτεινὰ Τάρταρα.

ΠΕΤΡΟΧ.—(Θυμωμένα κι ἀνυπόμονα) Γι' αὐτὸ τώρα ἤθελε νὰ φύγει ἀπ' τὸ σπίτι; Σένα ἤθελε νὰ βρεῖ;

ΜΑΡΩ.—Ἄ! ἐδῶ εἶναι;... Καὶ γιατί δὲν ἦρθε;

ΠΕΤΡΟΧ.—Ἐγὼ δὲν τὸν ἄφησα.

ΜΑΡΩ.—Πετροχάρη, εἶναι ἀνάγκη καὶ τῆς ἀνάγκης εἶμαι γὼ μαντατοφόρα.

ΠΕΤΡΟΧ.—Ἄχ! χμ! χμ! Ἔτσι ἔ;... Τώρα ἔπιασες κι ἄλλη δουλειά;... Δὲ φθάνουν οἱ τόσες σου ξετσιπωσιές, κάνεις καὶ τὴν κλέφτρα;...

ΜΑΡΩ.—Τὴν κλέφτρα;...

ΠΕΤΡΟΧ.—Ἐ! κάνεις τὴν ἀνήξερη!... Νομίζεις δὲν καταλαβαίνω τι ἔγινε;...

ΜΑΡΩ.—Τί;

ΠΕΤΡΟΧ.—Ἐ! πέστα ντέ!... Ἐσὺ τὸν ἐρμήνεψες, μαζί εἴχατε συμφωνήσει τὴν κλεψιά.

ΜΑΡΩ.—Τὴν κλεψιά!... Μὴ καὶ φάγαμε κανένα κατὸ βοτάνι κι ἄλλα λέμε, κι ἄλλα ἀκοῦμε;

ΠΕΤΡΟΧ.—Ἀπ' τὴν κούνια σου, σὲ τὰσανε τὸ βοτάνι τῆς ἀδιαντροπιᾶς... Εἴταν ἀνάγκη ν' ἀπλώσεις τὰ φαρμακερά σου δίχτυα καὶ μέσ' στὸ σπίτι μου;

ΜΑΡΩ.—Πές μου, Πετροχάρη, νὰ χαρεῖς, γιατί δὲ νοιώθω... Λὲς τόσα χρόνια ποῦ'χω νὰ σὲ δῶ καὶ νὰ μὲ δεῖς, τὰ λόγια σου ν' ἄλλαξαν;...

ΠΕΤΡΟΧ.—Βέβαια τὰ λόγια μου, εἶναι λόγια τιμῆς, τ' αὐτιά σου δὲν τ' ἀκοῦνε...

ΜΑΡΩ.—(Χωρὶς νὰ τοῦ ἀπαντήσῃ, σὰν νὰ τὸν καταφρονάει, γυρίζει τὸ κεφάλι της καὶ κυττάει τὴ Γιαννοῦλα). Γιαννοῦλα μίλα μου καὶ σύ, κι' ἂν τότες νὰ νοιώσω δὲ μπορέσω θὰ πεῖ πὼς δαιμόνια δῶθε τριγυρίζουν καὶ τὸ λόγο μας τὸν δένουν... Μίλα, μίλα μου, Γιαννοῦλα, ἂν τὰ λόγια μου συντυχαίνεις σὲ μιὰ τέτοια ἀνεμωζάλη!

ΓΙΑΝ.—Δὲν ἔμαθες τὴν κλεψιά, ποῦ'γινε στοῦ Ἀλεξωνίδη τὸ σπίτι;

ΠΕΤΡΟΧ.—Αὐτῆς λές; Ἐννοια σου, μπορεῖ νὰ στὰ πεῖ καλύτερα.

ΜΑΡΩ.—Στοῦ Ἀλεξωνίδη τὸ σπίτι;... Πὼς, μπῆκαν μέσα στὴ φωλιά καὶ τὴν ὀχιά γιὰ νὰ δαγκώσουν;... Ἐ, καλὰ, ἐγὼ, ὁ Μάνθος, τί ἐδῶ γυρεύουμε;...

ΠΕΤΡΟΧ.—Χμ! χμ!... Βέβαια, ἐσὺ δὲν ξέρεις τίποτα! τίποτα! (ἐξακολουθεῖ νὰ γελáει εἰρωνικά).

ΓΙΑΝ.—(Μὲ πίκρα). Ἀλλοίμονο!... Γιὰ σένα δὲ μπορῶ νὰ πῶ, δὲ λέω παρ' ὅτι ξέρω...

ΜΑΡΩ.—(Χωρὶς νὰ δώσει προσοχὴ στὸν Πετροχάρη. Στὴ Γιαννοῦλα μὲ τρόμο). Γιαννοῦλα!... Γιὰ τ' ὄνομα τῆς ἀγάπης, μὴ μὲ τρομάξεις!... Ποιὸς ἔκλεψε, πές μου, πρὶν τὸ λόγο μου ἀποσώσω, γιατί σὲ κόλασι, μπαίνει ὁ λογισμὸς μου.

ΓΙΑΝ.—Κάποιος κακὸς δαίμονας, μᾶς καταράστηκε, Μάρω!...

ΜΑΡΩ.—Μὴν εἶνε ὁ... ὦ! ἄς μὴν ἀστροάψῃ γιὰ νὰ μὴν ξεχωρίσω στὴ σκοτίνεια!...

ΓΙΑΝ.—(Μὲ πίκρα). Αὐτὸς εἶναι, πού νὰ μὴ βασίλευε ὁ ἥλιος τούτη τὴ νύχτα!...

ΜΑΡΩ.—Ὁ Μάνθος; Ὁ Μάνθος; Αὐτός.. Δὲ μπορεῖ νὰ τὸ χωρέσει ὁ νοῦς μου...

ΓΙΑΝ.—Ἀμποτες νάτον ψέμα, Μάρω μου!...

ΜΑΡΩ.—ὦ οὐρανέ!... Καὶ τώρα πού ξεστόμισες στὼν Πετροχάρηδων τὸ σόι...

ΠΕΤΡΟΧ.—Καὶ τώρα εἶσαι σὺ στὸ σόι μας, ἐσὺ τᾶκανες ὅλα...

ΜΑΡΩ. — Ἐγώ !

ΠΕΤΡΩ. — Τότε τί σέ θέλει, τί τὸν θέλεις; Τί κουβέντες ἔχετε οἱ δύο σας καὶ τέτοια ὥρα; ... Τὸ μαχαῖρι ! . . . Φῶς φανερό, δὲ μὲ γελᾷς . . .

ΜΑΡΩ. — Ἐγὼ ἢ Μάρω, ἢ γυναῖκα τοῦ τιμημένου Νότη Πετροχάρη, τῶν Γαλαρέων γεννιά, ἐγὼ κλέφτρα ! . .

ΠΕΤΡΩ. — Στὴν ξετσιπωσιά πὺν ἔφθασες παλιογύναικο, τί εἶνε γιὰ σένα μιὰ κλεψιά;

ΜΑΡΩ. — Μὰ γιατί νὰ κλέψω; . . . Γιὰ νὰ καζαντήσω; . . . Ἄν ἤθελα καζάντια, δὲ θᾶδινα μὲ τίς δύο μου χούφτες. . . . Νὰ, πάρτε, πάρτε. . . . Πρὶν πεθάνω θὰ πουλήσω καὶ τὰ παραθυρόφυλλα τοῦ πιτιοῦ μου, οἱ ἀέρηδες νὰ μὲ δέρνουν!

ΠΕΤΡΩ. — Χα! χα! . . . Νομίζεις δὲν τὸ ξέρω, ὅλος ὁ κόσμος τὸ μολογáει: μὲ χίλια μαζώνεις χέρια καὶ τὸν παρὰ τῆς ἀνομίας βάζεις δίπλα στὴν τιμημένη κληρονομιά τῆς γεννιάς σου.

ΜΑΡΩ. — (Μὲ πίκρα) Ἀλλιά μου, ἀδερφε τοῦ τιμημένου μου τ' ἀντρός . . . Ἀντιλαεῖς τῆς ἀγορᾶς τὰ λόγια, ὅσα μοῦ σέρνουν ξένοι, ἀνίδεοι καὶ ἄμαθοι, καὶ ὅλοι τοῦ τόπου οἱ λογάδες . . . (ἐξακολουθεῖ μὲ ἄλλο ὕφος). Ἐγώ, ναι ἐγώ, στέριωσα γεννιές, ὅπου ζοῦνε ὅλοι ἀγαπημένοι, μπορεζάμενοι καὶ εὐτυχισμένοι, ἐμένα βλογώντας. Ὅλα μου τὰ πλούτη σκόρπισα, καὶ ὅποιος τὴ Μοῖρά του δὲν εὔρισκε, στὴ Μοῖρά του τὸν ἔφερνα. ! . . .

ΠΕΤΡΩ. — (Τὴ διακόπτει) Κόψ' τὰ λόγια σου τὰ μαγεμένα, πὺν μ' αὐτὰ θέλεις νὰ σκοτίσης τίς ἀνομίες σου. . . . Ξεμανλίστρα, φτοῦ σου! ἀδμάντροπη γητεύτρα τῶν Γαλαρέων πορρά.

ΜΑΡΩ. — (Ἐξακολουθεῖ ἀνεβάζοντας τὴ φωνή της. Πάντα ὁμως μὲ κάποιο μυστήριον). Ἦθελα νὰ διαλέξω τὰ ταίρια ἐκεῖνα, πὺν γέννησαν καὶ θὰ γεννήσουν τὰ ὁμορφα καὶ τὰ γερά παιδιά, γι' αὐτὸ ἔσμιξα παλληκάρια, πὺν μοιάζουν σὰν λεβέντες τῶν τραγουδιῶν, μὲ λυγερὲς πὺν μοιάζουν σὰν τίς παραμυθίνες ρήγισσες.

ΠΕΤΡΩ. — Ἄνομες γέννες, ἄνωμων γονέων ! . . . Ὅχι, τὸ βρωμερό σου φαρμάκι, ἀπὸ γεννιά σὲ γεννιά θὰ πηγαίνει, γιὰ νὰ ξυπνάει πόθους ἀκόλαστους καὶ ἀνατριχίλες σατανικές!...

ΜΑΡΩ. — (Μὲ παράπονον) Λέτε ὅτι θέλετε,

λέτε· θὰ βαρεθεῖτε, ἐγὼ δὲ μπορῶ ν' ἀλλάξω... Γιατὶ αὐτὸ εἶναι τὸ τάξιμό μου, τάξιμο ὅχι σὲ θεοὺς καὶ ἁγίους, μὰ εἶναι στὴν Ἀγάπη τάξιμο. Καὶ τόταξα τὴ μέρα πὺν μοῦ τὸν φέραν σκοτωμένο, στὸ αἷμα πνιγμένο, τὸ λεβέντη μου, τὸν ἀδερφό σου ! . . . Τὸν ἄντρα πὺν ἀγάπησα μ' ὅλη τὴ δύναμι τοῦ λογισμοῦ μου, τῆς καρδιάς μου, τοῦ κορμιοῦ μου ! . . . Τέτοιο τάξιμο ἄξιζε σὲ μιὰ ἀγάπη σὰν τὴ δική μας, πὺν μὲ αἷμα ἄρχισε καὶ μὲ αἷμα τέλειωσε . . . Θυμᾶσαι πῶς ἀγαπηθήκαμε; . . . Στῶν Γαλαρέων τὸ σπίτι μπῆκε λαβωμένος ἀπὸ ὄχτροῦ βόλι καὶ τὴ λαβωματιά ἐγὼ πῆρα νὰ τοῦ δέσω.

ΠΕΤΡΩ. — Ἀνάθεμα ἐκεῖνη τὴν ὥρα ! . . .

ΜΑΡΩ. — (Μὲ θυμὸν). Τί ! . . . Εἶναι ἢ πιὸ ἁγιασμένη ὥρα τῆς ζωῆς μου . . . Μὴ τέτοιες βλαστήμιες ! . . .

ΠΕΤΡΩ. — Μὲ τίς γητιές σου, τίς Γαλαρεῖες γητιές, στὰ δίχτυα σου τὸν ἐμπλέξες . . . Τέτοιαι εἴσαστε πάντα οἱ Γαλαρεῖοι . . . Γιὰ τὴν κλεψιά τώρα σὲ ρωτάω, τὴν κλεψιά, τί ὁμολογᾷς;

ΜΑΡΩ. — (Μὲ πίκρα καὶ θυμὸν μὰ σιγά). Οἱ Γαλαρεῖοι τέτοιαι. Ἔ ! . . .

ΠΕΤΡΩ. — Καὶ σὺ γέννα τους, ξετσιπώτη καὶ κλέφτρα !

ΜΑΡΩ. — Ἐμένα βρῖσε με, μὰ τί αὐτοὶ σοῦ φταῖνε; . . . (σὰν νὰ ὑπονοεῖ καὶ κάτι ἄλλο) Κ' οἱ Γαλαρεῖοι κλέφτες, ἔ; . . . Εἴτανε κλέφτες; . . .

ΠΕΤΡΩ. — (Πὺν καταλαβαίνει ἀποφεύγει ν' ἀπαντήσῃ μὰ τὴν ἀγριοκντάζει μὲ φοβερὲς ματιές) . . .

ΜΑΡΩ. — Ἔ, Πετροχάρη, τί ἔχεις νὰ πεῖς γιὰ τοὺς Γαλαρεῖους; . . . Οἱ παπποῦδες μου ἐμένα εἴταν ἀρχόντοι πὺν ὀρίζαν βιλαέτια καὶ βιλαέτια, οἱ Γαλαρεῖοι οἱ Νεραῖδογέννητοι, μὲ τόνωμα . . . Οἱ δικοί σου τ' εἴταν Πετροχάρη; . . .

ΠΕΤΡΩ. — Ὁξὼ ἀπ' τὸ σπίτι μου ! . . . (τὴν σπρώχνει). Ξεκουμπίσου ἀπὸ δῶ γέννα τοῦ Σατανᾶ, κόρη τῆς Μάγισσας τῆς Γαλαρέαινας.

ΜΑΡΩ. — Ναι νὰ ξεκουμπιστῶ, νὰ φύγω, νὰ μὲ σπρώξεις, ἐμένα μιὰ γερόντισσα, τὴν τιμημένη μου τὴ μάννα νὰ βρῖσεις, νὰ βλαστημήσεις τὴν Ἀγάπη μου, γιὰ νὰ μὴ φωνάξω καὶ τ' ἀκούει ὅλος ὁ ντουνιας . . . Οἱ Γαλαρεῖοι ποτὲς δὲν εἴταν κλέφτες, μὰ μιὰ φορὰ καὶ ἕναν

καιροὶ κλέφτες εἴταν οἱ Πετροχαροί, ναὶ κλέφτες!...

ΠΕΤΡΟΧ. (Τὴν πιάνει ἀπ' τὰ χέρια καὶ τὴν σπρώχνει). Ὁξω! Ρουφιάννα!...

ΜΑΡΩ.— (Κρατώντας τὸ φύλλο τῆς πόρτας ἔξω ἀπ' τὴν πόρτα, πολὺ δυνατὰ). Μάνθο, Μάνθο, παιδί μου Μάνθο! (Ὁ Πετροχάρης πηγαίνει πρὸς τ' ἀριστερὰ στὴν πόρτα ποὺ πηγαίνει στὴν κάμαρα τοῦ Μάνθου καὶ τὴν κλειδώνει μὲ τὸ σύρτη).

ΠΕΤΡΟΧ.— (Ἐνῶ κλειδώνει). Πήγαινε, σοὺ λέω, τὸ Μάνθο δὲν τότε βλέπει.

ΜΑΡΩ.— (Στὴν πόρτα). Τὸ Μάνθο, τὸ Μάνθο θέλω νὰ δῶ, εἶναι ἀνάγκη, δὲ θὰ μπορέσει κανεὶς νὰ μ' ἐμποδίσει... Συγχώραμε, ὅτι καὶ ἂν εἶπα, ξεχάστηκα, ἄλλο γύρευα ἔδῳ ποὺ ἦρθα. Τὸ Μάνθο, τὸ Μάνθο πρέπει νὰ δῶ κι ὁ κόσμος ὅς χαλάσει... Πές με καὶ κλέφτρα καὶ ὅτι ἄλλο θέλεις, μὰ μὴ μοῦ κλείνεις τὴν πόρτα, γιατί πολλές ὥς τὰ τώρα γὼν πόρτες, ἔχω ἀνοίξει δίχως κλειδιά.

ΠΕΤΡΟΧ.— Ὁχι δὲ θὰ τὸν δεῖς, φύγε!...

ΜΑΝΘ.— (Ἀπὸ μέσα). Πατέρα!... (Χτυπᾷ τὴν πόρτα).

ΜΑΡΩ.— Ἀλλοίμονο τὸ πείσμα σου, Πετροχάρη!... Γιαννοῦλα, καὶ τὴν κλεψιά τὴν ἔμαθαν; Ὁ νόμος θὰ τὸν πιάσει!...

ΓΙΑΝ.— Τώρα τὸν γύρευε ἡ ἔξουσία!...

ΜΑΡΩ.— ὦ, μοῖρες, καλομοῖρες μου, κάντε καινούργια κρίσι...

ΓΙΑΝ.— ὦρα εἶναι νὰ φύγει... θὰ ξημερώσει, Παναγιά μου!... Τὸν ζητᾶνε, θὰ τὸν νοιώσουν, ἀλλοίμονο!...

ΠΕΤΡΟΧ.— Ἐσὺ μὴν ἀνακατεύεσαι.

ΜΑΡΩ.— Καλὰ σοὺ λέει, στὰ στήθια της τὸν ἔθρεψε, ἀνοίξέ του νὰ φύγουμε.

ΠΕΤΡΟΧ.— Ξεφόρτωνέ μας πιά... Ἀσ' τὴν πόρτα, θὰ τὴν κλείσω... ὄξω!... (τὴν σπρώχνει γιὰ νὰ τὴν κλείσει ὄξω).

ΜΑΡΩ.— Ἀφῆσέ με, μιὰ γραφή, μιὰ γραφή ἔχω νὰ τοῦ δώσω...

ΠΕΤΡΟΧ.— Πούντηνε;

ΜΑΡΩ.— Δὲ μὲ πιστεύεις;

ΠΕΤΡΟΧ.— Σένα νὰ πιστέψω;

ΜΑΡΩ.— (Τὴν βγάζει ἀπ' τὸν κόρφο της). Νάτη!...

ΠΕΤΡΟΧ.— Τὶ εἶναι αὐτό;

ΜΑΡΩ.— Πές πὼς εἶναι τῆς Μοίρας του τὸ γραφτὸ, Πετροχάρη, ἀνοίξέ του, οὔτε λέξι δὲ θὰ βγάλω ἀπὸ τὸ στῶμα μου, τὴ γραφή, τὴ γραφή μονάχα νὰ τοῦ δώσω.

ΜΑΝΘ.— (Χτυπώντας ἄγρια). Ἀνοίξε, πατέρα, ἀνοίξε!...

ΠΕΤΡΟΧ.— Φέρτο ἔδῳ, νὰ δῶ τὶ γράφει. (Ἀπλώνει τὸ χέρι του νὰ τὸ πάρει).

ΜΑΡΩ.— (Τοῦ φεύγει καὶ προφνύλασσει καὶ τὸ γράμμα). Πρέπει νὰ τὸ δώσω στὸν ἴδιον... (δυνατὰ) Μάνθο, Μάνθο, σπάσε τὴν πόρτα!

ΠΕΤΡΟΧ.— (Πηγαίνει καὶ κρατᾷ τὴν πόρτα). Ἀπὸ ποιὸν εἶναι;

ΜΑΡΩ.— Δὲ σοὺ λέω, ἀνοίξε, ἔδῳ μέσα ἔχω μιὰ ζωή!... (Σπρώχνεται ἡ πόρτα ἀπὸ τὸ Μάνθο, ποὺ πολεμάει ἀπὸ μέσα νὰ τὴ σπάσει).

ΠΕΤΡΟΧ.— (Μὲ θυμό). Σὰν λὲς ἀλήθεια, τότε φέρτο ἔδῳ νὰ ἰδῶ... (ὀρμαίνει νὰ τὸ πάρει).

ΜΑΡΩ.— (Φεύγει ἀπὸ κοντὰ του). Ὁχι, Πετροχάρη!...

ΠΕΤΡΟΧ.— (Ὀρμαίνει καὶ τὴν ἀρπάζει). Θὰ τὸ πάρω μὲ τὸ ζόρι!... (πολεμάει νὰ τῆς τὸ πάρει. Μπαίνει ἀπ' τὴν ἀνοιχτὴ πόρτα ἡ Λυγερὴ ξεμαλλιασμένη, μυστονυμένη καὶ σαστισμένη).

ΛΥΓΕΡΗ.— Ἡ Μυρτοῦλα μὴ κ' ἦρθε ἀπὸ δῶ; (σαστίζει περισσότερο καὶ μ' ὅσα βλέπει γύρω της). Ἐφύγε ἀπ' τὸ σπίτι μὴν ξέρετε; (Κανεὶς δὲν τῆς ἀπαντᾷ).

ΜΑΡΩ.— (Ἀποκατωμένη δὲν ἐπιμένει καὶ πολὺ). Νὰ λοιπὸν, ἀφοῦ τὸ θέλεις, δὲς, ἔτσι κι ἄλλῳ καταστροφή!...

ΠΕΤΡΟΧ.— (Μόλις τὸ παίρει, τὸ ἀνοίγει ἀμέσως καὶ καθὼς τὸ διαβάζει γλήγορα, γλήγορα, ἀρχίζει νὰ νοιώθει. Ὁ Μάνθος ἔχει πιά σπάσει τώρα τὴν πόρτα καὶ ἔχει βγεῖ στὴ σκηνή). «Μάνθο, δὲν ἦρθες ὅπως μοῦ εἶπες νὰ μὲ πάρεις νὰ φύγουμε, ἔφυγα μόνη μου καὶ σὲ περιμένω, πρὶν ξημερώσει, γιὰ νὰ πᾶμε μακριά, ἡ θειά θὰ σοῦ δείξει τὸ μέρος, ὅλα εἶναι ἔτοιμα. Ἄν δὲν ἔχω πιά μάτια νὰ ζήσω σκοτώνουμε. Μυρτοῦλα».

ΓΙΑΝ.— Ἀ! Θεέ μου!... (τραβάει τὰ μαλλιά της).

ΛΥΓΕΡΗ.— Παναγιά μου! γίνονται τέτοια πράματα;! (τραβάει τὰ μαλλιά της).

ΠΕΤΡΟΧ.— (Μένει σαστισμένος, τὰ δόντια του τρίζουν... ὅσπερ ἀπὸ λίγο κτυπώντας ἄγρια

τὴ Μάρω μὲν μπορεῖ ν' ἀρθρώσει). Ὁ . . .
γεν . . . τρα ! . . .

ΜΑΝΘ.— Ἡ θειά δὲ φταίει, δὲν ἤξερε
τίποτα πρὶν πέσουμε στὴν ἁμαρτία.

ΜΑΡΩ.— (Μπαίνει μπρὸς στὴν ἐξώπορτα
καὶ σπρώχνει τὸ Μάνθο). Γιὰ τὸ Θεό ! . . . Φύ-
γε ! . . . μὴ φροντίζεις γιὰ μένα τὴν καταφρο-
νεμένη, σὲ περιμένει ἡ Μυρτοῦλα πέρα, στὴ
μαρμαρένια βρύση . . . (Ὁ Μάνθος σαστισμένος
φεύγει τρεχάτος ἀπ' τὴν ἀνοιχτὴ πόρτα).

ΠΕΤΡΟΧ.— (Συνέρεχεται, ἀντιλαμβάνεται αὐ-
τό καὶ μ' ἄγρια φωνή). Στάσου ! . . . (ἀρπάζει
τὸ ὄπλο ἀπὸ χάμον καὶ εἶναι ἕτοιμος νὰ τρέξει
πίσω του. Τοῦ κλείνουν τὴ δίοδο οἱ γυναικες).
Κλέφτη ! . . . αἰμομίχτη ! . . . Θὰ δεῖς ! . . .

ΓΙΑΝ.— (Μὲ τὰ χέρια παρακαλετά). Πετρο-
χάρη, δὲν τὸ θέλει ὁ Θεός ! . . .

ΜΑΡΩ.— Πετροχάρη, ἄσε νὰ γίνει ὅ,τι θέ-
λει ἡ Μοῖρα ! . . .

ΛΥΓΕΡ.— Λυπήσου τὸν μονάκριβό σου,
τὴν ἀδερφοῦλα μου ! . . .

ΠΕΤΡΟΧ.— Ἐ! ἀφεῖστε με πιά ! . . . (Τὶς
σπρώχνει μὲ δύναμι καὶ φεύγει.

ΜΑΡΩ.— (δυνατά) Τρέχα Μάνθο ! . . .

ΓΙΑΝ.— (Μ' ἀφανισμένη φωνή). Πετρο-
χάρη ! . . .

ΜΑΡΩ.— (Βγαίνει πρὸς τὰ ἔξω, φωνάζον-
τας). Συλλογίσου Πετροχάρη, εἶναι τῆς γεννιᾶς
σου ὁ στερνός.

(Ἡ Γιαννοῦλα καὶ ἡ Λυγερὴ βοῶσονται
κοιτὰ στὴν πόρτα καὶ κυτᾶνε μὲ τρόμο· ἀκούε-
ται πυροβολισμός).

ΓΙΑΝ.— (Σὰν κάτι νὰ εἶδε φοβερό, βγάζει
στριγκιὰ φωνή). Ἄ ! . . . (Πέφτει ἀπάνω στὴ
Λυγερή).

ΛΥΓΕΡ.— (Τὸ ἴδιο). Ἄ ! . . . (πέφτουν σ' ἀ-
πελσιὰ ἡ μιὰ στὴν ἀγκαλιὰ τῆς ἄλλης).

ΓΙΑΝ.— (Μ' ἀπελπισμένη φωνή). Μάνθο
μου ! . . . παιδί μου ! . . .

ΜΑΡΩ.— (Ἀκούεται ἀπὸ μακρὸν ἡ φωνὴ τῆς
Μάρως ὅσο πάει πρὸς ἀδύνατη, ἐνῶ ἡ αὐλαία κλί-
νει, σιγά, σιγά). Παραμερεῖστε ψηλὰ βουνά, γιὰ
νὰ περάσει ἡ καταφρονεμένη, τὴν ὁμορφιὰ νὰ
σώσω, τ' ἀγέννητο νὰ σώσω, νὰ μὴ χαθεῖ ἡ
γεννιά . . . νὰ μὴ χαθεῖ ἡ γεννιά.

ΤΕΛΟΣ

